

T. C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI
ESKİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI

**İ.Ü. NADİR ESERLER KÜTÜPHANESİ TY 1000
NUMARADA KAYITLI MECMŪ‘A-İ EŞ‘ĀR (55B-120A)
(İNCELEME-METİN)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

İva POPOVA

İstanbul 2019

T. C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI
ESKİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI

**İ.Ü. NADİR ESERLER KÜTÜPHANESİ TY 1000
NUMARADA KAYITLI MECMŪ‘A-İ EŞ‘ĀR (55B-120A)
(İNCELEME-METİN)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

İva POPOVA

Tez Danışmanı
Prof. Dr. Ömer ZÜLFE

İstanbul 2019

MARMARA ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

Yüksek lisans öğrencisi İva Nedkova POPOVA'nın "İ.Ü. Nadir Eserler Kütüphanesi'nde TY1000 Numarada Kayıtlı Mecmû'a-i Eş'âr (vr. 55b-120a) (İnceleme-Metin)" konulu tez çalışması jürimiz tarafından Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı yüksek lisans tezi olarak oy birliği / oy çokluğu ile başarılı bulunmuştur.

İmza

Tez Danışmanı : Prof. Dr. Ömer ZÜLFE
Üniversitesi Marmara Üniversitesi

Üye : Prof. Dr. Üzeyir ASLAN
Üniversitesi Marmara Üniversitesi

Üye : Prof. Dr. Secaattin TURAL
Üniversitesi İstanbul Medeniyet Üniversitesi üniversitesi

.....
.....
.....

ONAY

Yukarıdaki jüri kararı Enstitü Yönetim Kurulu'nun 24/106/2019 tarih ve 2019/14-5 sayılı kararıyla onaylanmıştır.

Prof. Dr. Okan YEŞİLOT
Müdür

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	I
ÖNSÖZ	II
ÖZET	IV
ABSTRACT.....	V
ÇEVİRİYAZI ALFABESİ	VI
KISALTMALAR.....	VIII
GİRİŞ	1
I. BÖLÜM.....	3
I. Mecmuanın Genel Özellikleri	3
II. Mecmuada Yer Alan Şairler.....	3
Tablo 1: Mecmuada yer alan şairler, bu şairlere ait şiir sayıları ve şiir numaraları:	3
III. Mecmuada Yer Alan Şiirler	6
Tablo 2: Mecmuada yer alan nazım şekilleri, sayısı, şairi, şiir numarası:	6
Tablo 3: Dîvânlarda yer almayan şiirler ve numaraları:	9
IV. Mecmuada Kullanılan Vezinler.....	10
Tablo 4: Mecmuda kullanılan vezinler:	10
V. Mecmuanın Önemi ve Türk Edebiyatına Katkısı	13
TENKİTLİ METİN.....	14
SONUÇ.....	100
KAYNAKLAR	101
SONUÇ.....	103
KAYNAKLAR	104

ÖNSÖZ

Bu tez çalışması, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi TY. 1000 Numarada Kayıtlı *Mecmû'a-i Eş'âr*'ın 55b-120a yaprakları arasındaki bölümünü ihtiva etmektedir. Eserin ilk kısmı başka bir tez konusu olarak hazırlanmaktadır. On altıncı yüzyıla ait seçme şiirlerden oluşan eserin 55b-120a yaprakları arasında kalan bölümü çevriyazı alfabesiyle tespit edilmiş, divanlarda ve çeşitli çalışmalarda daha önce yayınlanmış şiirlerin karşılaştırılmasına tenkitli metin oluşturulmuştur. Çalışma, mecmua hakkında genel bilgi içeren giriş; çeşitli bilgi, belge ve değerlendirmelerin bulunduğu inceleme; mecmua metninin yer aldığı tenkitli metin ve dizin olmak üzere dört bölümden oluşmaktadır.

Tenkitli metin hazırlanırken her şiire numara verilmiştir. Başlıklar **koyu** olarak dipnotta yazılmıştır. Şiirlerin başında vezinler yer almıştır. Şiirlerin bulunduğu varak numarası ^a harfiyle varanın ön yüzünü, ^b harfiyle varanın arka yüzünü gösterecek şekilde dipnotta belirtilmiştir. Bununla birlikte okuyucuya kolaylık sağlamak adına parantez içinde yazmanın poz numaraları da kaydedilmiştir. Şairlerin mahlası **koyu** dizilmiştir. Divanı olan şairlerin şiirleri mecmuadaki şiirleriyle karşılaştırılmış, eserlerde geçtikleri yerler şiir numarasıyla dipnotlarda gösterilmiştir.

Bu mecmua, devrin önde gelen şairlerine ait şiirleri ihtiva ettiği gibi çok fazla tanınmamış şairlere dair şiir örneklerini de gözler önüne sermektedir. Eserde yetmiş yedi gazelle en fazla şiir devrin büyük şairi Bâkî'ye aittir. Onu otuz dört şiirle Zâtî, yirmi iki şiirle Emrî takip etmektedir. Toplamda on yedi şaire ait yüz altmış yedi şiirin bulunduğu metinde en fazla gazel nazım şekline yer verilmiştir. Bunun dışında iki müfred iki de muhammes vardır. Güzel bir talik yazıyla kaydedilen ve yaprakları kuş ve bitki motifleriyle süslü yazmanın özenli bir elden çıktığı anlaşılmaktadır. Seçilen şiirlerin yapısı da devrin edebî zevkine dair ipuçları ihtiva edecek niteliktedir.

Bu çalışmanın her ne kadar düzgün bir şekilde hazırlanmış olsa da eksik ve hatalardan azade olması imkânsızdır. Umarım bunlar hoşgörü içerisinde düzeltilecektir. İnancım ve temennim Eski Türk Edebiyatı üzerine yapılacak bütün çalışmalarda edebiyata duyulan sevgi ve zevkin ön planda olmasıdır.

Bu çalışmayı sonuçlandırmam yolunda her adımda yardımını ve desteğini esirgemeyen değerli hocam Prof. Dr. Ömer ZÜLFE'ye, desteği için aileme ve Eski Türk

Edebiyatı'na özel bir ilgi duymamı sağlayan Bulgaristan Başmüftülüğü Yüksek İslam Şura Başkanı Vedat AHMED'e en içten şükranlarımı sunarım.

İva POPOVA

İstanbul, 2019

ÖZET

Bu çalışma, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi TY. 1000 numarada kayıtlı ‘Mecmû‘a-i Eş‘âr’ın 55b varâğından 120a varâğına kadar incelenmesi ve tenkitli metnini içermektedir. Bu varaklarda toplam on yedi şair ve onlara ait 163 gazel, 2 muhammes ve 2 müfred ihtiva etmektedir.

Çalışma iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölüm-inceleme: mecmua hakkında genel bilgi içeren giriş, şairler ve şiirleri hakkında inceleme ve vezin incelemesi yer almaktadır. İkinci bölüm mecmua metninin yer aldığı tenkitli metin ihtiva etmektedir

ABSTRACT

This study contains an analysis and a critical text of a poetry journal, (folios 67 verso, 120 recto), which is registered with the archive number of TY. 1000 and the title of 'Mecmû'a-i Eş'âr in the Istanbul University Rare Books Library. The folios contains 17 poets and theirs 163 gazals, 2 muhammes and 2 müfred.

The study consists of two parts. The first part is the introduction part, which contains general information about the poetry journal (mecnua), an analysis about the poets and theirs poems, the analysis of a poem's rhythm. The second part consists a critical text of the mecnua.

ÇEVİRİYAZI ALFABESİ

ا A, a, E, e, ’

آ Ā, ā, a

ب B, b

پ P, p

ت T, t

ٹ T, t

ج C, c

چ Ç, ç

ح Ğ, ğ

خ H, h

د D, d

ذ Z, z

ر R, r

ز Z, z

ژ J, j

س S, s

ش Ş, ş

ص Ş, ş

ض Ž, ž, Đ, đ

ط T, t

ظ Z, z

ع	‘
غ	Ğ, ğ
ف	F, f
ق	Q, q
ك	K, k, G, g, Ñ, ñ
ل	L, l
م	M, m
ن	N, n
و	V, v, O, o, Ö, ö, U, u, Ü, ü, Ū, ū, Ō, ō
ه	H, h, A, a, E, e
ي	Y, y, İ, i, Ì, í

KISALTMALAR

C. : Cilt

G. : Gazel

s. : Sayfa

TDVİA : Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi

GİRİŞ

“Mecmualar edebiyattan tarihe, tasavvuftan felsefeye, matematikten tıp ve astronomiye kadar pek çok alanda bilgi sağlayan kaynaklardan biridir. Mecmualar sayesinde tanınmış bir şairin divanında bulunmayan bir şiirinin tespit edilmesi ya da divanı bulunamayan şairlerin divanlarının oluşturulması mümkün olabilirken özellikle risale mecmualarında bir şaire ait manzum ya da mensur müstakil bir eser gün yüzüne çıkartılabilir.”¹

“Edebiyat araştırmalarında şiir mecmûaları genel olarak tanıtım, içerik dökümü, makaleye konu etme, dîvân veya mukayeseli metin neşirlerinde nüsha olarak kullanma, bilinmeyen şâirleri ve şiirleri gün yüzüne çıkarma ve kimi şâirlerin dîvânlarında yer almayan şiirlerini belirleme, devirlerin edebî yapısını tespit ve tasvir etme gibi konularda değerlendirilmiştir. Akademik anlamda kullanım alanı geniş olan mecmûaların müstakil neşirleri ise henüz yaygınlık kazanmamıştır.”²

Kütüphanelerde *Mecmû‘a-i Eş‘âr* olarak kayıtlı seçme şiir mecmuaları, “metin neşrinde mütemmim cüz olarak kullanılagelmiş ve önemli bir boşluğu doldurmuştur. Bir mecmuada toplanan muhtelif şairlerin eserleri, bir devrin edebiyat zeminini teşkil eder. Mecmua şiirleri, bize bir devrenin ruhî ihtiyaçlarını gösterir. Bir mecmua, bir şahıs üzerinde tekâsûf eden bir edebî devir zevkini, san’at anlayışını bize aksettirir. Herhangi devrede ağızdan ağıza dolaşan divanlardan süzülüp çıkarılan manzumeler, o devrenin dil ve edebiyat durumunun, topluluğun vicdanında nasıl yerleştiğini bize gösterir.”³

“Mecmualar, bir şeye ihtiyaç duyulduğunda ilk bakdan çekmeceler gibi. İçlerinde çok çeşitli şekil ve türlerde şiirlerden, farklı yönlerle doğru dallanıp budaklanan faydalı bilgilere kadar, devrini belgeleyen birçok yazı örneği harmanlanmış bir hâlde. Özellikle bizzat şairler ya da şiir meraklılarınca derlenenleri, eserleri zamanın sisi altında kaybolan kişilikleri gün ışığına çıkarmak bakımından çok önemli bir kaynak.”⁴

Mecmualar, “bazen edebiyat tarihinin asıl kaynaklarına yardımcı olur, bazen yegâne kaynak olarak işlev üstlenir. Mecmualar, içinde barındırdığı şiir ve şairle dönemin okuyucu zevkini ve şairin okunurluğunu, popüleritesini verir. Edebiyat

1 AĞARI: “Tasavvufi Metinleri İhtiva Eden Bir Mecmua Üzerine”: *Hikmet-Akademik Edebiyat Dergisi [Journal of Academic Literature]*: Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan Özel Sayısı: Yıl: 4, Aralık 2018, 597. s.

2 TANYILDIZ: Şiir Mecmûalarının Neşri Hakkında: *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*: C:5, Sayı:21, Bahar 2012, 225. s.

3 TARLAN: “Eski Mecmualar Arasında ”: *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, C:1, 1946, 122s., 123.s.

4 ZÜLFE: “On Altıncı Yüzyıl Şairi Selikî ve Şiirleri”: Ankara 2006: 250 s., Edebiyat.

tarihinin birinci dereceden kaynakları olan tezkirelere yansımamış birçok şair, şiir, tür ve belgede de mecmualar edebiyat tarihinin vazgeçilmez kaynakları durumundadır.”⁵

5 AYDEMİR: “Metin Neşrinde Mecmuaların Rolü ve Karşılaşılan Problemler”: *Turkish Studies/Türkoloji Araştırmaları*: Volume 2/3, Summer 2007, 123. s.

I. BÖLÜM

I. Mecmuanın Genel Özellikleri

Tez konumuz olan mecmua (55b-120a), İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi TY.1000 numarada kayıtlıdır. Mecmua, toplam 120 varaktan oluşmaktadır. Bu çalışmada incelediğimiz varaklar 55b'den 120a'ya kadardır. Söz konusu olan mecmua, 16. yüzyıla aittir. Mürettip tarafından seçilmiş şairlerin çoğu Kanunî Sultan Süleyman devrinde yaşamaktadır.

55b-120a varaklar arasında incelemede, varağın 71a - 72b sayfa kopukluğu tespit edilmiştir.

Mecmuada, şairlerin mahlasları kırmızı mürekkeple başlık olarak yazılmıştır. Bazı varaklarda kuş ve çiçek süslemeleri yer almaktadır.

Mecmuanın incelediğimiz kısmında toplam 17 şair ve onlara ait 167 şiir yer almaktadır. Seçilen şairler ve şiirlerinden mürettibin edebî zevkine sahip olduğunu ve şiirden anlayan biri olduğunu aşikârdır.

II. Mecmuada Yer Alan Şairler

Mecmuada (55b-120a), Bâkî, Behiştî, Bursalı Rahmî, Emrî, Hayâlî, Kara Fazlî, Kevserî, Kınalızâde Ali Efendi, Mu'idi, Muhyî, Muhibbî, Ref'î, Sâni, Sa'yî, 'Ubeydî, Ümîdî, Zâtî olmak üzere 17 şairin 167 şiiri bulunmaktadır. Onlar 16. yüzyıl şairleridir. Şairlere ait şiir sayısı ve tenkitli metinde olan şiir numaralarına **tablo 1**'de gösterilmiştir.

Mürettibin edebî zevkine göre şair seçimleri yapmıştır. 16. yüzyıl, özellikle de Kanunî Sultan Süleyman (Muhibbi) devrinden şairler seçilmiştir.

Osmanlı İmparatorluğu'nun siyasi ve sosyal açıdan en parlak dönemi olarak kabul edilen 16. yüzyıl, Klasik Türk Edebiyatı'nın da "altın çağ"ını yaşadığı bir devirdir.

Tablo 1: Mecmuada yer alan şairler, bu şairlere ait şiir sayıları ve şiir numaraları:

Nazım Şekli	Sayısı	Şairi	Şiir Numarası
Gazel	163	Bâkî	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17,

			18, 19, 20, 21, 22, 23, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 109, 111
		Behiştî	36, 142
		Bursalı Rahmî	115, 118, 119, 120
		Emrî	78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 112, 113
		Hayâlî	72, 73, 74, 75, 76, 77
		Kevserî	157
		Kınalızâde Ali Efendi	24, 25
		Muhyî	167
		Muhibbî	110
		Ref'î	37
		Sânî	65, 108, 137
		Sa'yî	127, 128, 129, 130, 131
		'Ubeydî	114, 116, 117

		Ümîdî	26
		Zâtî	123, 126, 132, 133, 134, 135, 136, 138, 139, 140, 141, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166
Müfred	2		
Muhammes	2	Kara Fazlî	121
		Mu'îdî	122

III. Mecmuada Yer Alan Şiirler

Mecmuada (55b-120a) manzum şekline ait 163'ü olmak üzere 167 şiir bulunmaktadır. Gazel dışında iki tane muhammes: Kara Fazlî'nin Necâtî Bey'in divanında yer alan 74 numaralı gazeline yaptığı bir tahmis ve Necâtî Bey'in divanında 67 numaralı gazeline Mu'îdî tarafından yapıldığı bir tahmis bulunmaktadır. Mecmuada iki tane müfred de bulunmaktadır. Mecmuada yer alan nazım şekilleri, sayısı, şairi ve şiir numarası **tablo 2**'de gösterilmiştir.

Mecmuada, divanı olan şairlerle birlikte divanı olmayan veya tespit edilmeyen şairlerin şiirleri ortaya çıkmaktadır. Mecmuada örnekleri Ref'î, Sânî, Sa'yî, Muhyî ve Kevterî şairlerin şiirleridir. Mecmuada, divanı yayımlanmış şairlerin divanlarında olmayan gazeller de tespit edilmiş, **tablo 3**'te gösterilmiştir.

Mecmuada yer alan şiirler, klasik üslûbu yansıtacak niteliktedir. Söyleş güzelliği, deyimler ve atasözleri, günlük hayata dair izler ve İstanbul Türkçesinin hâkim olduğu şiirlere ağırlık verildiği söylenebilir.

Tablo 2: Mecmuada yer alan nazım şekilleri, sayısı, şairi, şiir numarası:

Nazım Şekli	Sayısı	Şairi	Şiir Numarası
Gazel	163	Bâkî	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 109, 111
		Behiştî	36, 142
		Bursalı Rahmî	115, 118, 119, 120

		Emrî	78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 112, 113
		Hayâlî	72, 73, 74, 75, 76, 77
		Kevserî	157
		Kınalızâde Ali Efendi	24, 25
		Muhyî	167
		Muhibbî	110
		Refî	37
		Sânî	65, 108, 137
		Sa'yî	127, 128, 129, 130, 131
		‘Ubeydî	114, 116, 117
		Ümîdî	26
		Zâtî	123, 126, 132, 133, 134, 135, 136, 138, 139, 140, 141, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166
Müfred	2		
Muhammes	2	Kara Fazlî	121

		Mu'idi	122
--	--	--------	-----

Tablo 3: Dîvânlarda yer almayan şiirler ve numaraları:

Şairi	Şiir Numarası
Kınalızâde Ali Efendi	24, 25
Behiştî	36
Refîî	37
Sânî	65, 108, 137
Emrî	84
Bursalı Rahmî	120
Sa'yî	127, 128, 129, 130, 131
Kevterî	157
Muhyî	167

IV. Mecmuada Kullanılan Vezinler

Mecmuada yer alan şiirlerde aruz ölçüsünün birinci, ikinci ve üçüncü dairesinden vezinler kullanılmıştır. Tablo 4'te mecmuada kullanılan vezinler hakkında daha ayrıntılı bilgi gösterilmiştir. Yapıldığı incelemeye göre en sık kullanan vezinler remel-i müsemmen-i mahzûf (Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün), remel-i müsemmen-i mabhûn-ı maksûr (Fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilün) ve muzârî-i müsemmen-i ahreb-i mekfûf-ı mahzûf (Mef'ûlü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün)'dur.

Tablo 4: Mecmuda kullanılan vezinler:

Birinci Daire (Dâ'ire-i Mu'telif)			
Kullanılan Vezin		Toplam Sayısı	Şiir Numarası
Hezec [Türkü]	Hezec-i müsemmen-i sâlim: <i>Mefâ'ilün mefâ'ilün</i> <i>mefâ'ilün mefâ'ilün</i>	19	8, 11, 12, 21, 32, 54, 56, 76, 87, 91, 105, 117, 124, 143, 147, 148, 149, 150, 153
	Hezec-i müsemmen-i ahreb: <i>Mef'ûlü mefâ'ilün mef'ûlü</i> <i>mefâ'ilün</i>	1	116
	Hezec-i müsemmen-i ahreb-i mekfûf-ı mahzûf: <i>Mef'ûlü mefâ'ilü mefâ'ilü</i> <i>fe'ülün (fa'ülün)</i>	8	10, 50, 61, 100, 108, 118, 139, 164

	Hezec-i müseddes-i mahzûf: <i>Mefâ‘ilün mefâ‘ilün fe‘ulün</i> <i>(fa‘ülü)</i>	5	4, 84, 88, 95, 162
Remel [Koşma]	Remel-i müsemmen-i mahzûf: <i>Fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün</i> <i>fâ‘ilün</i>	48	2, 6, 13, 14, 15, 16, 18, 42, 51, 64, 67, 68, 72, 74, 78, 83, 93, 97, 102, 104, 110, 111, 119, 121, 123, 125, 125, 127, 128, 129, 130, 132, 133, 135, 136, 138, 141, 145, 146, 151, 154, 155, 156, 158, 161, 163, 165, 166
	Remel-i müsemmen-i mahbûn-ı maksûr: <i>Fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilâtün</i> <i>fe‘ilün</i>	34	1, 9, 22, 24, 25, 26, 27, 34, 40, 47, 52, 53, 55, 57, 58, 62, 69, 70, 71, 73, 75, 80, 81, 86, 89, 98, 103, 107, 109, 122, 140, 134, 131, 159
	Remel-i müseddes-i maksûr: <i>Fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilün</i>	2	79, 92
İkinci Daire (Dâ‘ire-i Mu’telif)			
Muzâri‘	<i>Muzâri‘-i müsemmen-i</i>	27	5, 7, 20, 23, 28, 31, 33, 35,

[Benzer]	<i>ahreb-i mekfûf-ı mahzûf:</i> <i>Mef'ûlü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün</i>		36, 37, 38, 39, 41, 43, 44, 45, 46, 48, 59, 60, 63, 77, 99, 101, 106, 120, 144
	<i>Muzâri'-i müsemmen-i</i> <i>ahreb:</i> <i>Mef'ûlü fâ'ilâtün mef'ûlü fâ'ilâtün</i>	3	17, 65, 160
Müctes [Kopuk]	<i>Müctes-i müsemmen-i</i> <i>mahbûn-ı mahzûf:</i> <i>Mefâ'ilün fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilün</i>	7	29, 66, 94, 96, 114, 115, 157
Üçüncü Daire (Dâ'ire-i Mütenevvi'a)			
Hafîf [Yeyni]	<i>Hafîf-i müseddes-i mahbûn-ı</i> <i>[mahzûf]:</i> <i>Fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilün</i>	10	3, 19, 30, 49, 82, 90, 113, 137, 142, 152
Mütedârik [Yetişen]	<i>Fa'lün fe'ilün fa'lün fe'ilün</i>		

V. Mecmuanın Önemi ve Türk Edebiyatına Katkısı

“Mecmualar, edebiyat araştırmacısına, şairin şiir meşkinde takip ettiği yolu ve beğendiği ustalara ait ipuçlarını verir. Aynı zamanda şairin yolundan gitmiş ve edebî kişiliğini oluştururken kendisinden yararlanmış isimlere ait malzemeler de sunar. Mecmualar, isimleri ve şiirleri unutulmuş, kimi nedenlerle edebiyat tarihindeki yerini alamamış şairler için de birinci dereceden kaynaktır. Mecmuaların önemli işlevlerinden birisi de gerek nüsha eksikliğinden ve gerekse başka nedenlerle divan metnine girmemiş şiirleri içermesidir. Bu açıdan tenkitli metin neşirlerinde mecmuaların metne önemli ölçüde katkısı vardır.”¹

Üzerine çalıştığımız şiir mecmuasında, Emrî'nin ve Behiştî'nin divanlarında bulunmayan gazeller yer almaktadır. Bu açıdan mecmua, bu şiirlerin ortaya çıkmasına katkıda bulunmaktadır. Ayrıca çalışmamızda, divanı olmayan şairlerin şiirleri tespit edilmektedir. Devrin büyük şairlerinin yanı sıra aynı dönemde yaşamış ve şiir yazan şairler ortaya çıkmaktadır. Bu şairlerin kabiliyeti araştırmacıların dikkatini çekip birçok çalışmanın malzemesi olabilir. Bu tür çalışmalar için mecmuamız değerli bir kaynak olabilecektir.

1 AYDEMİR: “Şiir Mecmuaları ve Metin Teşkilinde Mecmuaların Rolü”, *Bilgi: Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi*, Yıl: 2001, C. 19 S., 147-156. s.

TENKİTLİ METİN

1.

Fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün

Remel ++ -- / ++ -- / ++ -- / ++ --

1. Çıkar eflāke derūnum şereri döne döne
Dökilür hāke yaşum kaṭreleri döne döne
2. ‘Āşık-ı haste-dilūñ niteki fānūs-ı hayāl
Nār-ı ‘ışkuñla yanupdur cigeri döne döne
3. Pister-i ğamda gözüm giceler uyhu görmez
İderin şubḥa degin nāleleri döne döne
4. Zevrak-āsā ğam-ı ‘ışkuñla yaşum gird-ābı
Ġarḫ idüpdür şanemā çeşm-i teri döne döne
5. ‘İd-ġahuñ göreyin inlesün ol tölābı
İle seyr itdürür ol sīm-beri döne döne
6. Dīde-i encüme kuḥl olmağ içün eflāke
Gird-bād ile çıkar hāk-i deri döne döne
7. Kaṭre-i eşkine öykündi diyü **Bākī**nūñ
Çarḫ-i hakkāk yonupdur güheri döne döne

2.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Karşu tıtdum sīne-i şad-çāki senden cānibe
Gönder ey kaşı kemānum tiri benden cānibe
2. Defterin bād-ı seḫer lü’lū-yı lālānuñ durer
İlter olsa dişlerüñ vaşfin ‘Adenden cānibe

1. TY. 1000: 67b. (56a.) **Bākī**: *Dīvān*: G.464.
Ġazeliyyāt-ı Bākī.
2. TY. 1000: 68a.(56b.) **Bākī**: *Dīvān*:G.440.

3. Görmesün kimse şakın diyü lebin dişler baña
Bağduğumca ol büt-i şekker-şikenden cānibe
4. Seyr idelden gül-şen-i hüsni içre kıdd ü haddüñi
Çekmez oldı hatırum serv ü semenden cānibe
5. Husrevā yıllar-durur yoluñda Ferhādüñ geçer
Mā'il ol gel **Bākī**-i şīrīn-suhenden cānibe

3.

Fe 'ilātün mefā 'ilün fe 'ilün

Hafif + + - - / + - + - / + + -

1. Tıfl iken dāyesi kucağında
Gül idi kıpmaduk budağında
2. Leb-i cānāne gibi gonce-i ter
Kıpmadı dahı dehr bāğında
3. Bāde haylī alındı meclisde
Öpdiler sākīyi dudağında
4. Sākī rez duhterinüñ ol engüşt
Sīm halhalidür ayağında
5. İki hançer daķınmış ey **Bākī**
Haste çeşmi şolında şağında

4.

Mefā 'ilün mefā 'ilün fe 'ülün

Hezec + - - - / + - - - / + - -

1. Kana'at kıl dilā pā-būs-ı yāre
Elinden buse alınmaz ne çāre
2. Saña taşvīr-i māhı beñzedince
Ne gözler nūrını dökdi sitāre
3. Miyān-ı baħr-i istiğnādan āħir
Gelürsün rūzigār ile kenāre

3.. TY. 1000: 68a. (56b.) **Bākī**: *Dīvān*: G.424.

4. TY. 1000: 68b. (57a.) **Bākī**: *Dīvān*: G.468.

1 la.dilā:göñül D.

4. Yıkar bünyād-ı çarhı bād-ı āhum
Efendi nesne döymez rûzigāre
5. Belādur gel bu sevdādan geç ey dil
Tolaşma halka-i zülf-i nigāre
6. Kıyāmı kâmet-i balāña eyler
Anuñ'çün mescide girmez menāre
7. Saña açmaz efendi gerçi **Bākī**
Ġamuñdan gögsin itdi pāre pāre

5.

Meḡ'ülü fā 'ilātü meḡā 'ilü fā 'ilün

Muzâri ' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Diller revāne oldılar ol meh-liḡā-y-ile
Etḡāl-i şehir şanki segirdürler ay ile
2. Ey kâş tavf-ı Ka'be-i kūy-ı nigār içün
Hem-rāh olaydı ḡāk-ı vücūdum şabā-y-ile
3. Hecrūñ ġamıyla dīde ne ġamlar geçürdüġin
Fūrḡat şebinde ben bilürin bir Ḥudā-y-ile
4. Ey çarḡ niçe cevır idüp ağladasın beni
İller yüzine gülüci bir bī-vefā-y-ile
5. Baña 'adū yanında cefālar ider o serv
Nā-gāh yolda rāst gelürse ḡazā-y-ile
6. Şekl-i dehānuñ eyledi levḡ-i ḡalemde mīm
Cānā ol iki 'aynı yazan iki yāyile
7. Ümmīd-i vaşl-ı yārdan el çekme **Bākıyā**
Şāyed ki dest-gīr ola bir merḡabā-y-ile

5. TY. 1000: 68b. (57a.) **Bākī**: *Dīvān*: G.465.
3 3a.ġamlar:demler D.

6.

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Cāmuñ eṭrāfin kaçan kim seyr ider āvāreler
Çarḥ-ı mīnā-fāmı gūyā devr ider seyyāreler
2. Yazamaz ebrūlaruñ rāsına beñzer bir hilāl
Māh-ı tābān bunca yıllardur miṭālın ḳareler
3. Sen meh-i bedrūñ ziyāsın virmek olmaz 'āleme
İttifākī bir yire cem' olsalar meh-pāreler
4. Sākıyā gül-gūnedür gel bāde-i gülgünü sür
Lāle-reng olsun kızarsun ol iki ruḥsāreler
5. Bir ḳuloḒlı āfetūñ kūyında ḳaldı cān ü dil
Ḳapuya çıkmaz görünmez n'eylesün bī-çāreler
6. Derdine dil zaḥmınuñ 'aşḳuñla dermān eyledüm
Şimdi 'aşḳuñ derdine düşdüm bulunmaz çāreler
7. Şāh-bāz-ı ṭāb'umuñ pervāzın urmaz kimseler
Çāre ey **Bāḳī** hemān olur öñince vareler

7.

Mef'ülü fā' ilātü mefā' ilü fā' ilün

Muzāri' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Dil derd-i 'aşḳ-ı yār ile bezm-i belādadur
Ḳad çeng ü nāle nāy u ciger ḥūnı bādedür
2. Ten ḥak-ı rehde dīde zülāl-i vişālde
Cān āteş-i firāḳda ḥāṭır hevādadur
3. Ḳucmaḳ naşīb olur mı miyānuñ kemer-şıfat
Cānā niteki ḥançer-i hicrān ār ededür
4. Ferzāne-i cihānsın o ruḥlarla sen bu gün
Şāhān-ı ḥüsn atuñ öñince piyādedür

6. TY. 1000: 69a. (57b.) **Bāḳī**: *Dīvān*: G.59.

7. TY. 1000: 69b. (58a.) **Bāḳī**: *Dīvān*: G.87.

3 3a.şıfat:gibi D.

5. Men‘ eyleme yanuñca sürinsün ko sāye-vār
Bāḳī kuluñ da pādişehüm bir fütādedür

8.

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün

Hezec + --- / + --- / + --- / + ---

1. Piyāle husrev-i mülk-i ğama tāt-ı Keyānīdür
Hum-ı mey pādişāh-ı ‘aşka genc-i husrevānīdür
2. Daḥı Cemşīdi yād eyler gözinden kan döker meclis
Mey-i gül-gün sirişki cām çeşm-i hūn-feşānıdur
3. Leb-ā-leb cām-ı dil hūn olsa tāt mı bezm-i fūrkatde
Güzeller ‘aşkına nūş itmek içün dostgānīdür
4. İşigünde beni ey meh bulur bir gün ‘adū nā-geh
Kaḫā-yı āsümānīdür belā-yı nā-gehānīdür
5. Şafā-yı şī‘r-i **Bāḳī** bā‘it-i mihr ü maḥabbetdür
Bu āb-ı zindegānī ol ḫayāt-ı cāvidānīdür

9.

Fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün

Remel ++ -- / ++ -- / ++ -- / ++ --

1. Meclis-i ‘aşka girüp ayağı evvel çekdüm
Mā-sivādan götüri āḫir-i kār el çekdüm
2. Sīnem üzre görinen kanlu elifdür şanmañ
Şafha-i derd ü ğama sürḫ ile cedvel çekdüm
3. Nukra-i eşküm ile sīm-keş oldum şimdi
Müjemūñ arelerinden bir iki tel çekdüm
4. Dāğlar na‘l ü eliflerle degül peyveste
Şafha-i sīneye bir ḫaṭṭ-ı müselsel çekdüm
5. **Bāḳīyā** hūn-ı dili dīde düketdi gördüm
Mey-i nābı bedel-i mā-yeteḫallel çekdüm

8. TY. 1000: 70a. (58b.) **Bāḳī**: *Dīvān*: G.54.

9. TY. 1000: 70a. (58b.) **Bāḳī**: *Dīvān*: G.327.

2 2a.elifdür:elifler D.

10.

Mef'ülü mefā 'ilü mefā 'ilü fe 'ülün

Hezec -- + / + -- + / + -- + / + --

1. Rüşen ola tā işigüñe varmağa rāhum
Yıl mūmlarını yaqdı gice şu'le-i āhum
2. Hem-reng-i peleng itdi beni kūh-ı belāda
Cismümde ser-ā-pā görinen dāg-ı siyāhum
3. Luṭf eyleiñen qullaruña cevri çoğ itme
Āh eylesesün kimseye zūlm eyleme şāhum
4. Dildür saña 'arz eylemege hālūmi gūyā
Qabrümdeki hāk üzre biten tāze giyāhum
5. **Bākī** dilemez dehr-i denī salṭanatın dil
Yār işiginüñ hıdmetidür devlet ü cāhum

11.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

Hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. Tapuñdur Kā'be-i 'ulyā-yı eşḥāb-ı şafā kıblemler
Kapuñdur Mescid-i Akşa-yı erbāb-ı vefā kıblemler
2. Hārīm-i Beyt-i Ma'mūruñdan a'lā olmaya Kā'be
Degildür şāh-ı Sidre kāmētüñden müntehā kıblemler
3. Hayāl-i hāl-i ruḥsāruñ yoğ anuñ çünki qalbinde
Ne başdı bağına seng-i siyāhı Kā'be yā kıblemler
4. Dil-i pür iştiyākı tek vişālüñ 'ıdına ırgür
Eger qurban dilerseñ yoluña olsun fida kıblemler
5. Āyırdı sihr idüp yāri sipihr-i kaḥbe-zen benden
Ne lu'b itdi baña gör **Bākī**ya bi'llāhi oynaşum

10. T 1000: 70b. (59a.) **Bākī**: *Dīvān*: G.321.

4 4a. eylemege hālūmi:etmege aḥvālūmi D.

11. TY. 1000: 70b. (59a.) **Bākī**:*Dīvān*: G.333.

3 3a.qalbinde:göñlinde D.

5 **Bākī**: *Dīvān*:G.322,5.

12.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

Hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. Nihāl-i kâmetüñ haqqâ 'aceb nahl-i dil-ārâdur
Egerçi kaddüñ a'lâ kâkülüñ a'lâdan a'lâdur
2. Çerâğ-ı hüsnüñ nûrî fûrûğ-ı şem'-i kâfûrî
Nigâr-ı 'anberîn-gîsû nihâl-i sîm-sîmâdur
3. Beyâz-ı safha-i ruhsâruñ üzre zülf-i pür-çînüñ
Miṭâlin görmemişdür kimse bir tuğrâ-yı ğarrâdur
4. Gedâ-yı bî-ser ü pâyı semend-i nâza çignetme
İñende hüsne mağrûr olma sultânüm bu dünyâdur
5. Kenâr-ı baħr-i nazma yine dürler dizmiş ey **Bâķī**
Sütûr-ı defter-i şî'rüñ meger emvâc-ı deryâdur

13.

Fâ 'ilâtün fâ 'ilâtün fâ 'ilâtün fâ 'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Her kaçan gönlüme fikr-i 'arız-ı dil-ber düşer
Güyyâ mir'âta 'aks-i pertev-i hâver düşer
2. Ger ölürsem ḥasret-i kaddiyle ol servüñ beni
Bir yire defn eyleñüz kim sâye-i 'ar'ar düşer
3. Tañ mı ğam öldürse meydân-ı melâmetde beni
Bu neberd-i 'aşkdur anca dil-âverler düşer
4. Anuñ içün varmazın ben küyuña giryân olup
Hâk-i rahuñ korqaram cânâ gözümnden ter düşer
5. 'Ârız u ruhsâruñı 'arż itse **Bâķī** her kaçan
Şî'ri ey gül-çihre anuñ böyle rengîn-ter düşer

12. TY. 1000: 72a.(59b.) (Mecmûada varak 71a-71b eksisttir.) **Bâķī**: *Dīvân*: G.52.

13. TY. 1000: 72a. (59b.) **Bâķī**: *Dīvân*: G.119.

14.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Nergis üzre berg-i zerd u jāleler kim vardur
Er çerāğına dizilmiş dirhem ü dīnārdur
2. Mantıku't-tayr okumağa başladı mürğ-i çemen
Gūşe-i gül-zār şimdi külbe-i 'Attārdur
3. Tutdı başın tīşe-i merge ğam-ı Şīrīn ile
Ehl-i 'aşk içre anuñ'çün Kūh-ken ser-dārdur
4. Gevher-i eşküm eriyüp şu gibi aksa n'ola
Böyledür ahvāli her kim 'āşık-ı dīdārdur
5. **Bākıya** ol āfitāb-ı 'ālem-ārā germ olup
Māhdan ğarrā yirüm var dirse vechi vardur

15.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Cür'a-dān abdāla gerçi maḥzenü'l-esrārdur
Rind-i dūrd-āşāma sāğar maṭla'u'l-envārdur
2. Gül-sitān-ı cayşe sāğēr ğonca-i sīr-āb ise
Āteşīn ruḥsārı sākīnūñ de bir gül-nārdur
3. Her gedā-ṭab' añlamaz āyīn-i Cemdür cām-i mey
Bunda bir şāhāne ṭavr u özge 'ālem vardur
4. Dām-ı āğūş içre düşmez ol tezerv-i ḥoş-ḥırām
Dāne-i eşküm egerçi lü'lü-yı şeh-vārdur
5. 'Aşk ile ḳaddūñ büküp Zü'n-Nūn-ı vaḳt olsañ n'ola
Kām-rān ol kimsedür kim Mālik-i Dīnārdur
6. Ol şanemden **Bākıya** bir buse da'vā ḳıl yūri
Söylemezse öp hemān ağızın sūkūt iḳrārdur

14. TY. 1000: 72b. (60a.) **Bākı**: *Dīvān*: G.110.

15. TY. 1000: 72b. (60a.) **Bākı**: *Dīvān*: G.58.

5. 5a. n'ola:yine D.

16.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Şalınan kūyında ol serv-i semen-sīmā mıdur
Gülşen-i cennetde şāh-ı Sidre vü Tūbā mıdur
2. Zaḥm-ı sīnem içre cānā kanlu peykānuñ senüñ
Goncada pinhān olan berg-i gül-i ra'nā mıdur
3. Mürde-i derd ü ğama cānlar bağışlar cür'ası
Sākıyā bi'llāh mey-i ḥamrā dem-i 'İsā mıdur
4. Ağzuñ içre diş midür ya gonca içre jāle mi
Kevkeb-i dürrī midür ya lü'lü-yı lālā mıdur
5. **Bākī**-i dil-ḥasteye cevri-i firāvān itmeden
Kaşduñ öldürmek mi yoḥsa nāz u istiğnā mıdur

17.

Mef'ülü fā 'ilātün mef'ülü fā 'ilātün

Muzāri' - - + / - + - - / - - + / - + - -

1. Medḥūş-i cām-ı la'lüñ mestānedür şanurlar
Mest-i şarāb-ı 'aşkuñ dīvānedür şanurlar
2. Cān u cenān-ı şeydā birle ten-i ḥarābı
Dīvāneler yatağı vīrānedür şanurlar
3. Şöyle fütāde mestem ḥāk-i der-i muğānda
Görenler āsitān-ı mey-ḥānedür şanurlar
4. Dāğ-ı siyehler ile cism-i nizār u zerdi
Bir perr u bāli yakmış pervānedür şanurlar
5. Zülfüñden ayru **Bākī** bir ḥāl ile yürür kim
Zencīrden boşanmış dīvānedür şanurlar

16. TY. 1000: 73a (60b.) **Bākī**: *Dīvān*: G.120.

1 1a.gülşen-i:ruḥsār-ı T.1000.

17. TY. 1000: 73a. (60b.) **Bākī**: *Dīvān*: G.115.

4 4b.bir perr u bali yakmış:bir bāl ü perri yanmış D.

18.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Çekdi zencîre beni 'aşkuñ nitekim şîrler
Eşk-i çeşmüm iki yanumdan iki zencîrler
2. Na'l kesmiş farkına her biri olmuş sîne-rîş
Nāvek-i müjgānuñ efgendesidür tîrler
3. Yanına alsun diyü kâfir gözün gamzeñ gibi
Girdiler şimdi çelîpā şekline şemşîrler
4. Şu'le-i şem'-i cemāli şevkine cem' oldılar
Bir çerāğ idindiler ol nev-cevānı pîrler
5. İrmeğe şubh-ı vişāl-i yāre hergiz çāre yok
Bākīyā āfākı tutdı nāle-i şeb-gîrler

19.

Fe 'ilātün mefā 'ilün fe 'ilün

Hafif + + - - / + - + - / + + -

1. Haremün ravza-i cināne deger
İşigün saķf-ı āsümāne deger
2. Hañçerün sînemi delerse eger
Şöyle bir hayr ider ki cāne deger
3. Oķlaruñ sehmi sîneye iricek
Ser-i peykānuñ üstühāne deger
4. Zer-i nāb oldu rüy-ı zerd ammā
Kaçan ol hāk-i asitāne deger
5. La'l-i nāb oldu göz yaşı āhîr
Bu haber gūş-ı dil-sitāne deger

18. TY. 1000: 73b. (61a.) **Bākī**: *Dīvān*: G.104.

19. TY. 1000: 74a. (61b.) **Bākī**: *Dīvān*: G.113

1 1b.saķf-ı: tāk-ı D.

3 3b. ser-i:tîr-i D.

20.

Mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün

Muzāri ' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Tır-i ğam-ı nigār ile ten yare yaredür
Şemşîr-i cevri-yâr ile dil pâre pâredür
2. Öykünse haddüñe ne ğam ey afitâb-ı hüsni
Mâh-ı sipihr kemdür o ne yüzi qaradur
3. Hâlün hayâli hatır-ı aġyârı kıldı cây
Güyâ karañu gicede rüşen sitâredür
4. Eş'arum içre vaşf-ı leb-i yâr güyiyâ
Âb-ı zülâl içinde yatur la'l-pâredür
5. Çeşm-i haķâret ile nazâr kılma dostum
'Uşşâķ-ı haste-hâli de Allâh yaradur
6. **Bâķi** derûnum âteşinün dūdıdur felek
Mihr-i sipihr âhum odından şirâredür

21.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

Hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. Göñül tekmîl-i fenn-i 'aşķ iden üstâd-ı kāmildür
Anuñ yanında kimdür Kûh-ken Mecnûn ne cāhildür
2. 'Îzâr-ı yâre ay ile yanaşdı zülf-i Hindûsı
Velî ayrılmağı yanından anuñ bir nice yıldur
3. Şurâhî üstür-i ser-mestdür gerden-firâz olmış
Lebün şevķi ile cām-ı şarâb-ı nâb kıanzildür
4. Degül dâġ-ı siyehler nüshalardur hırz-ı cān içün
Nişân-ı darb-ı tîġün sînedede bend-i hamâyidür
5. N'ola rahm eylemezse **Bâķıyâ** ahvâl-i 'uşşâķa
Dil-i sengîni cānānuñ raķîbe katı mâyildür

20. TY. 1000: 74a. (61b.) **Bâķi**: *Dīvān*: G.92.
1. lb.şemşîr-i cevri-yâr: şemşîr-i cüy-bâr T.1000.
21 TY. 1000: 74b. (62a.) **Bâķi**: *Dīvān*: G.89.

22.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Nağamāt eylemege başladı şanma anı sen
Ehl-i 'aşkuñ şanemā āteşin üfler ney-zen
2. Meclis-i 'aşkda neyzen ne çalar yanumda
Ġam-i hecrüñle ser-āğāz idicek nāleye ben
3. Şem' lāzım degül ey sākī yiter meclisde
Şu'le-i cām-ı şeb-efrüz çerāğ-ı rüşen
4. Şaḥn-ı gül-zāra düşersek demidür jāle-şıfat
Nev-bahār oldı gül açıldı güzellendi çemen
5. **Bākī**ye 'işret ü 'ayş itmege hecrüñde yiter
Nāle ney göz yaşı mey fikr-i vişālün gül-şen

23.

Mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün

Muzāri' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Pervāne-vār şu'le-i şevküñle yanmadın
'Āşık maḥabbet adın añar mı utanmadın
2. Par par yanardı sīnede dağ-ı maḥabbetün
Bezm-i felekde meş'ale-i mihr yanmadın
3. Cānā ḥayālün egler idi ḥaste göñlümi
Şubḥ-ı ezelde ḥ^vāb-ı 'ademden uyanmadın
4. Kesb-i hevā-yı 'aşk ide gör **Bākī**yā hemān
Dil ḥānesine revzen-i dīdeñ kapanmadın

22. TY. 1000: 74b. (62a.) **Bākī**: *Dīvān*: G.358.

1 1b.ehl-i 'aşkuñ:ehl-i sūzuñ D.

4 4a.jāle:lāle T.1000.

23. TY. 1000: 75a (62b.) **Bākī**: *Dīvān*: G.369.

1 1a.pervāne-vār:pervāne gibi D.

2 2a.par par yanardı:pertev şalardı.D., 2b.bezm-i:şaḥn-ı D.

24.

Fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün

Remel ++ -- / ++ -- / ++ -- / ++ --

1. Niçe biñ ‘āşıkı bir lāhẓada öldürse maḥal
Çeşm-i ḥūn-rīzi ki lā-yus’el-‘ammā yef‘al
2. Cāne tīg eyler iseñ vaşl-i meta‘ın cānā
Dile deyn naḫdini lāzım aña ta‘yīn ecel
3. Bir meṭel söyleyüben her güzel urdı bir taş
Ḥublar eylediler şimdi beni zarb-ı meṭel
4. Tīg alup destine çeşmi dese eyne’l-‘āşık
Lebleri ḥande-i pinhān ile der lā ta‘cel
5. Ey ‘**Alī** her ki ola sevdiği bir ṭurfe ğazāl
Lāyık oldur ki diye heftede bir tāze ğazel

25.

Fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün

Remel ++ -- / ++ -- / ++ -- / ++ --

1. Derd-i lā‘lini sirişkim eşiginden nice yıl
Şöyle ḥarc eyledi kim ‘akıbet oldu sâ’il
2. Umarın mūr-ı ğam ḥaṭṭına ser-menzil ola
Ten-i zāre olıcaḫ ḥāk-i lāḥd ser-menzil
3. Gül açıldı şanema gel gidelim gül-zāra
Sen daḫi güller ile bir iki gün gül açıl
4. Biçiyor ṭās-ı felek kiş-i ḥayātuñ şeb u rüz
Mezra‘ sebz-i-ṭarabdan ne umarsın ḥāşıl
5. Yār bezminde ‘**Alī** ister iseñ yer öpmek
Gelicek meclise cür‘a gibi dökül saçıl

24. TY. 1000: 75b (63a.)

1 **Ḳınalızāde**

25. TY. 1000: 75b (63a.)

26.

Fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Şu kadar urdı dile nāvek-i ğamzeñ peykān
‘Arz-ı hāl itmege dil oldı ser-ā-pāy zebān
2. Ğam-ı sevdā-yı külāleñle perīşān-dil idük
Gönlümüz yazdı biraz geldi o haṭṭ-ı reyḥān
3. Varise bencileyin ‘āşık-ı dīdāruñdur
Hiçbir yerde karar eyleyimez āb-ı revān
4. Ğam-ı müjgānuñ ile şöyle za‘īf oldı begüm
İgne yutmuş köpege döndü rakīb-i nadān
5. Ey **Ümidī** ğam-ı hicrānda yeñilmez eşküm
Āh kim faşl-ı şitā irse çoğ olur bārān

27.

Fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Levḥ-i ḥāṭırda ḥaṭuñ naḳşını yazmak ‘amelüm
Künc-i ḥalvetde senüñ fikr-i lebüñdür emelüm
2. Yitişinceydi hemān derdine ben bīmāruñ
Mīve-i vaşlına yāruñ n’ideyin irmez elüm
3. Bülbülüñ medḥ idüp ol şāḥ-ı gül-i ter didügi
Bir ‘ömür dörpüsidür ḳaddüñe nisbet güzelim
4. Ādemüñ ehl-i riya sözleri ḳanın ḳurıdur
Sāḳıya ṭoldur’a şol ḳan olacağı içelüm
5. Bāde-i mihr ü vefā sāğarıdur ey **Bāḳī**
N’ola devr eyler ise bezm-i cihānı ğazelüm

26. TY. 1000: 76a. (63b.) **Ümidī**: *Dīvān*: G.151.

27. TY. 1000: 76b. (64a.) **Bāḳī**: *Dīvān*: G.332.

28.

Mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün

Muzāri' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Dil derdini ğamuñla dil-efgār olan bilür
Bīmār hālını yine bīmār olan bilür
2. 'Aşkuñ ğamıyla sırrını eşk-i revānumuñ
Cūyān-ı yār u 'aşık-ı dīdār olan bilür
3. Āsīb-i rüzgārı gül-istān-ı dehrde
Sen serv-i gül-'izāre hevādār olan bilür
4. Cān acısını hāste-i derd-i firāk olup
Dil-dāde-i nigār-ı sitem-kār olan bilür
5. Sevdā-yı zūlf-i yār ile **Bākī** ne çekdügin
Bend-i kemend-i 'aşka giriftār olan bilür

29.

Mefā 'ilün fe 'ilātün mefā 'ilün fe 'ilün

Müctes + - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. Aķar yaşıum olıcaķ dīdeden nihān ülker
Diler ki göstere çeşm-i güher-feşān ülker
2. Fetīli şu'le virür tāze dāğlar yaķdum
Murādum ol ki ide sīnede mekān ülker
3. Çü zūlfı hālķalarından görine ruhsārı
Şeb-i siyāhda gūyā olur 'āyān ülker
4. Meta'-i hūsni bilürlerdi ne kumāş idügin
Sen olmasañ eger ey şūh-ı dil-sitān ülker
5. 'izār-ı yār 'araķnāk olınca ey **Bākī**
Görenler itdi şanur māh ile kırān ülker

28. TY. 1000: 77a. (64b.) **Bākī**: *Dīvān*: G.83.
2b.cūyān-ı:cūyā-yı D.

29. TY. 1000: 77a. (64b.) **Bākī**: *Dīvān*: G.150.

30.

Fe 'ilātün mefā 'ilün fe 'ilün

Hafif ++ -- / +- +- / +- -

1. Hatt-ı la'liyle kaşı cānānuñ
Bir rubā'īsidür Gülistānuñ
2. Bāde-i nābdur leb-i la'lüñ
Sāğar-ı sīmdür zenaḥdanuñ
3. Bir belādur şalındı 'uşşāka
Dōstum kāmēt-i hırāmānuñ
4. Degenek lāzım oldu ağıyāre
Olmaḵ ister kapuñda der-bānuñ
5. **Bākī** senden cefā vü cevır ummaz
Eger olursa luṭfuñ iḥsānuñ

31.

Mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün

Muzāri ' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Yazmış debīr-i ḥikmet ezel şafḥa-i güle
Bülbül dem-ā-dem ağlaya her-bār gül güle
2. Şol deñlü itdi güllere bülbül şetareti
Düşdi çemende katıre-i şeb-nem güle güle
3. Miskin şacıñda ey yüzi gül cān-ı nā-tevān
Ol riştedür ki bağlana bir deste sünbüle
4. Sīnemde zaḥmüñ içre olan penbe-i fetil
Ol yasemīne döndi ki qorlar qaranfüle
5. **Bākī** çemende şīşe-i mey kulkul eylese
Muṭrib terāne eyleyicek uysa bülbüle

30. TY. 1000: 77b. (65a.) **Bākī**: *Dīvān*: G.249.

31. TY. 1000: 77b. (65a.) **Bākī**: *Dīvān*: G.447

3 3a.miskin:müşgīn.D.

32.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

Hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. Nesīm-i şubḥ eser cān-baḥş olup āheste āheste
Cihānda böyle cān virmiş degüldür daḥı bir ḥaste
2. Ayağı elde 'ayş eyler çemende baş kaldurmaz
Şunılmış sāgar-ı 'işret ezelden nergis-i meste
3. Tolaşmaştan degül fāriğ kemend-i kāküli dā'im
Ulaşmaştan degül ḥālī kemān ebrūsı peyveste
4. Temāşā-gāh-ı ḥüsnünde cihānı ḥayret almışdur
Ġanīnün gözleri ḥayrān faḳīrūn çeşmi dem-beste
5. Bir elde **Bāḳıyā** gül gibi sāgar var iken geldi
Ḥayāl-i kākül-i müşgīni sūnbül şundı bir deste

33.

Mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün

Muzāri' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Der-gāh-ı ḥaḳḳa derd ile 'āşık niyāzda
Baṭıl taşavvur itmede şūfī namāzda
2. 'Uşşāk-vār şevḳ ile ḥuccāc rakş ider
Āheng-i āh u nālelerümden Ḥicāzda
3. 'Aşkuñla Zühre çarḥda gerdün semā'da
Ḥürşīd u māh şevḳ ile sūz u güdāzda
4. Üftādelər şikeste vü mecrūḥ u pāy-māl
Ḥübān semend-i nāza binüp türktāzda
5. **Bāḳı** ḳarīn-i fūrḳatūn olmak revā mıdur
Aḳrān içinde böyle iken imtiyāzda

32. TY. 1000: 78a. (65b.) **Bāḳı**: *Dīvān*: G.445.

33. TY. 1000: 78a. (65b.) **Bāḳı**: *Dīvān*: G.446.

1 lb.şūfī:zāhid D.

34.

Fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün

Remel ++ -- / ++ -- / ++ -- / ++ --

1. Eyledi müjde-i gül dilleri şād u hürrem
Goncanüñ göñli açıldı güle düşdi şeb-nem
2. ‘Ālemüñ n’eyleyeyin bāğ u bahārın sensüz
Baña sen ruḥları gülzār ile hoşdur ‘ālem
3. Dāne-i ḥāline baḳ cennet-i ruḥsārında
Nice şabr eylesüñ Allāhı severseñ ādem
4. Dil-i şūrīdeye kıl pend ü naşihat geh geh
Nefesüñ gelsün eyā şūfī-i nāşih dem dem
5. Āb-dār olsa n’ola mīve-i şī‘r-i **Bāḳī**
Urmadı kimse bu bāğ içre dahı böyle kalem

35.

Mef‘ülü fā ‘ilātü mefā ‘ilü fā ‘ilün

Muzāri ‘ -- + / - + - + / + - - + / - + -

1. Kūyuñ gedāsı oldı dil-i mübtelāyı gör
Sevdā-yı mülk ü saltanat eyler gedāyı gör
2. Peşmīne geydi egnine zülfüñden aldı el
Göklerden uçdı āḥir efendi hümāyı gör
3. Ey mübtelā-yı şīve-i bālā-yı yār olan
Sevdā-yı zülfi başuña düşsün belāyı gör
4. Āyīnenüñ şafāsı nedür şūreti nedür
Mir’āt-ı ḥüsn-i yāre naẓar kıl şafāyı gör
5. Gögsin gererdi zühd ile **Bāḳī** bu ‘arşada
Nā-geh toḳındı tīr-i maḥabbet kazāyı gör

34. TY. 1000: 78b. (66a.) **Bāḳī**: *Dīvān*: G.331

1 a.dilleri:bülbülü D.

35. TY. 1000: 79a. (66b.) **Bāḳī**: *Dīvān*: G.129.

36.

Mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün

Muzāri' -- + / - + - + / + - - + / - + -

1. Evc-i ruḥunda kākül-i ziynet-fezāyı gör
Rūşen-zamir iseñ naẓar eyle hümayı gör
2. Ol serv-ḳaddi göricek el ḳaldurup çenār
Bülbül nice uzatdı çemende du'āyı gör
3. Yārüñ eriş işigine öldürmedin firāk
Ey dil bu derde sen yüri derman arayı-gör
4. Ger ārzü-yı mūy-ı miyanuñla cismümün
Rengini görmek ister iseñ kehrübāyı gör
5. Eşküñ sipāh sīnede āhum 'alemleri
Bu 'arşa-yı belāda **Behişt**i alayı gör

37.

Mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün

Muzāri' -- + / - + - + / + - - + / - + -

1. Zülfün esiri oldu dil-i müptelā-yı gör
Bağlandı ḳaldı bir ḳıla miskīn gedāyı gör
2. Zülfine şandı erişe çıkmağ-ıla göge
Billāhi alçaḳ uçmadı mı gel hümāyı gör
3. Cānā raḳīp gerçi görünmez belā idi
Varınca yanıña çıḳa-geldi belāyı gör
4. İletdi kūyına beni düşdi öñüme eşk
Oldı delīl-i Ka'be o necm-i Hüdā-yı gör
5. Yaşı götürdi ağlamadın ḥāk-i **Ref'i**
Ḳalkındı devletünde efendi gedāyı gör

36. TY. 1000: 79a. (66b.)

37. TY. 1000: 79b. (68a)

1 Naẓire-i Ref'i

38.

Mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün

Muzāri' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Tırmaz yanumda hañçerini vaşf ider nigār
Ya'nī baña toķındurur ol şūh-ı şīve-kār
2. Ğāyetde teşne idi gönül āb-ı vaşluña
Şuşızlığını kesdi o şemşīr-i āb-dār
3. Zülfi elinden almağa cān-ı belā-keşi
Boynın kulağın öpdı girībān u gūşvār
4. Yāķūt u lā'li bir birine urdı lebleri
İdüp niţār sözde niçe dürr-i şāh-vār
5. Haylī dimāğ bağladı 'ālemde **Bāķiyā**
Hāl-i nigāra beñzeyeli nāfe-i Tatār

39.

Mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün

Muzāri' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Gül-gün kabāsı ol şanemün şanma lāledür
Cism-i laţīfi lāle-i hamrāda jāledür
2. Taķ-ı cefāda manzara-i çeşm-i dil-rübā
Kūy-i belāda hāne-i cāna havāledür
3. Karşumda aller gēyüp ol lāle-ruḥ yine
Gül-günilerle 'aqlum alur şan piyāledür
4. Bir bezme mīr-i meclis olupdur gönül k'aña
Baḥr-i muḥīţ cūr'a vü gerdün piyāledür
5. **Bāķī** sipihr āhum okına siper tutar
Farķ-ı felekde zāhir olan şanma hāledür

38. TY. 1000: 80a. (67b.) **Bāķī**: *Dīvān*: G.48.

39. TY. 1000: 80a. (67b.) **Bāķī**: *Dīvān*: G.84.

1 1a.şanma:şanki D.

40.

Fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Şanmañ iklīm-i dile hākīm olan cānumdur
Sīnede tīr-i ğam-ı ğamze-i cānānumdur
2. H^vāb-ı ğafletde yatur baht-ı siyāhum ammā
Giceler ‘ālemi bī-dār iden efgānumdur
3. Görinen encüm-i eflāk degüldür ey meh
Dūd-ı āh-ı şerer-ālūd-ı dil ü cānumdur
4. Ney-şeker vaşf-ı lebūñ yazduġuñ işitdi meger
Ki kemer-beste-i kilik-i şeker-efşānumdur
5. Zāhirā gerçi gedā-şüretim ammā **Bākī**
Maḥzen-i genc-i ma‘ānī dil-i vīrānumdur

41.

Mef‘ülü fā ‘ilātü mefā ‘ilü fā ‘ilün

Muzāri ‘ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Mihr-i ruḥuñla dilde kimüñ tāze dāġı var
Tāb-ı çerāġ-ı şems u kamerden ferāġı var
2. Zülfüñ ḥamında ḥaddüñi ḥürşīde vèrmezın
Şem‘i n’ider şu kimse k’anuñ şeb-çerāġı var
3. Āh itme na‘l-i esbi nişānın görüp şehā
Şāyed kimesne işide yèrūñ kulaġı var
4. Lāle çemende başı açuḳ bir kıızıl deli
Sevdā-yı ḥāl-i yār ile muḥtel dimāġı var
5. **Bākī** gözinden eyle [hāzer] şorma leblerin
Zinhār ġāfıl olma şarābuñ yaşaġı var

40. TY. 1000: 80b. (68a.) **Bākī**: *Dīvān*: G.118.

1 1a. şanmañ: şanma D.; dile: tene D.

4 4a. yazduġuñ: yazduġum D.

41. TY. 1000: 81a. (68b.) **Bākī**: *Dīvān*: G.53.

3 3a. şehā: dilā D.

4 4a. bir kıızıl: kıp kıızıl D.; 4b. muḥtel: miḥnet T.1000

42.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Cūy-bār-ı vādī-i ğam eşk-i çeşm-i ter yèter
Rūy-ı zerd ol cūy-bāra berg-i nīlūfer yèter
2. Ağzı la'lin hoşka yāķūtī müferrih lebleri
Cevherī terkīb isterseñ leb-i dil-ber yèter
3. Hı'āce ursun başına destār-ı mermerşāhīyi
Lāubālī 'āşıķuñ farkında bir sāğar yèter
4. Pādişāh-ı 'aşka besdür gūşe-i külhan serīr
Pister-i sincāb ise maķşūd hākister yèter
5. **Bāķiyā** meyl eylemez ārāyış-i dūnyāya dil
Rūy-ı zerd ü gevher-i eşküm zer ü zīver yèter

43.

Mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün

Muzāri ' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Kūyuñ yolında nice kez ey mihr-i bī-nazīr
Şeb-rev diyu [tutuldı] giceyle meh-i münīr
2. Hüsnuñ zekātınuñ eger ey hı'āce-i cemāl
Bir müsteħıķķın ister iseñ işte ben faķīr
3. Fi'l-cümle öykünürdi şāha ğamzeñ okına
İller kanadı ile uçar olmayaydı tīr
4. Hātdan zarar ne hüsne yāruñ çü mürdan
Olmaz nizām-ı mülk-i Süleymān hālel-pezīr
5. Bir pādişāh-ı hüsne ķul olduñ ki **Bāķiyā**
Anuñ esīr-i 'aşkı olupdur cevān u pīr

42. TY. 1000: 81a. (68b.) **Bāķī**: *Dīvān*: G.49.

43. TY. 1000: 81b. (69a.) **Bāķī**: *Dīvān*: G.91.

3 3a.i şāha:senüñ D.

4 4a. çü:ki D.

5 5a. olduñ:olduk D.

44.

Mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün

Muzāri' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Yıllar-durur yoluñda senüñ pāy-māldür
Miskīn zülfüñ ayağa şalma vebāldür
2. Mağrūr olma pādīşehüm hūsn-i şūrete
Bir āfitābdur ki serī'u'z-zevāldür
3. Kādd-i bülend ü kāmēt-i 'ar'ar-hırām-ı yār
Gül-zār-ı i'tidālde bitmiş nihāldür
4. Mevzūn kaddi şī'r-i bülendüm miṭālīdür
Nāzūk miyānı anda bir ince ḥayāldür
5. Bār-ı belā-yı 'aşka heves kılma **Bākıyā**
Zīrā taḥammül itmeyesin ihtimāldür

45.

Mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün

Muzāri' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. 'Älemde zerre deñlü degülken vücūdumuz
Müşkil budur ki zerreden artuḵ ḥasūdumuz
2. Evtār-ı çeng-i bezm-i şafādur şanur gören
Künc-i belāda gözden aḵan iki rūdumuz
3. Tāc-ı zümür-rūdī görünür var ise meger
Bālā-yı serde illere dūd-ı kebūdumuz
4. Zer-beft cāme geydi ser-ā-ser şanur gören
İtse ihāṭa cismümüzüzi yanar odumuz
5. **Bākı** metā'-ı naẓm ile bāzār-ı dehrde
Cevr-i li'ām u miḥnet-i eyyām sūdumuz

44. TY. 1000: 81b. (69a.) **Bākı**: *Dīvān*: G.100.

4. 4a.mevzūn:sözden T.1000.

45. TY. 1000: 82a. (69b.) **Bākı**: *Dīvān*: G.193.

46.

Mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün

Muzāri' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Gönder efendi sīneme tīr-i belālaruñ
Olsun siper belālaruña mübtelālaruñ
2. Mihr ü vefālar itmez iseñ ey perī n'ola
Mīnnet degül mi cānuma cevır ü cefālaruñ
3. Rez duhterini sīneye çeksem 'aceb midür
Cevrinden özge nesnesi yok bī-vefālaruñ
4. Şehr içre halk bir birine gösterür beni
Mihri hilāle beñzedeli meh-liķālaruñ
5. **Bāķī**-i haste-ķātırı inletme dōstum
Maķbūl olur du'āsı şaķın mübtelālaruñ

47.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Giceler kākūli sevdāsı ile dil-dāruñ
Ĥaddi pāyānı mı var dūr u dırāz efķāruñ
2. Nev-bahār oldı yine geldi cünün eyyāmı
Taķdı zencīrlerin bād-ı bahār enhāruñ
3. Gül-şene nergis ü gül ĥaylī leţāfet virdi
Şimdi açıldı daķı yüzi gözi gül-zāruñ
4. Jāleler tamlamağ ister gül-i terden gūyā
Görinen dürr-i būnāgūşı degüldür yāruñ
5. **Bāķıyā** söyle lebi yādına rengin ģazeli
Demidür nūş-ı meyüñ mevsimidür eş'āruñ

46. TY. 1000: 82b. (70a.) **Bāķī**: *Dīvān*: G.262.

2 2a.ey perī:dōstum D.

47. TY. 1000: 82b.(70a.) **Bāķī**: *Dīvān*: G.276.

5 5a.yādına:yārına T1000.

48.

Mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün

Muzāri ' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Yokdur tebāt çünki cihān-ı hārābda
Birdür hezār sāl ile yek-dem hīsābda
2. Devr-i gül irdi yine tāze cevāndur cihān
Sa'y eyle 'ayş u 'işrete 'ahd-i şebābda
3. İnkār etme şōfi şarābuñ menāfi'in
Üstād-ı hıkmēt öyle buyurmuş kitābda
4. Rüyında la'li üzre hāt-ı müşg-bār-ı yār
Şīrīnlik yazar şeref-i āfitābda
5. **Bākī** şafağda mihr-i münevver şanur gören
'Aks-i 'izār-i sākīyi cām-ı şarābda

49.

Fe 'ilātün mefā 'ilün fe 'ilün

Hafīf + + - - / + - + - / + + -

1. Gül-şen isterseñ işte mey-hāne
Gül-i handān gerekse peymāne
2. Tālib-i şem'-i vaşl olunca kişi
Oda yanmağdan aña pervā ne
3. Hāk-i rāh olduğum görüp ayağın
Yirlere başmaz oldu cānāne
4. Süm-i esbine ruḥ süren o şehūñ
'Arşa-i dehrde oldu ferzāne
5. **Bākīyā** tarz-ı şī'r böyle gerek
Hem zarīfāne hem levendāne

48. TY. 1000: 83a.(70b.) **Bākī**: *Dīvān*: G.469.
2a.yine tāze cevāndur cihān:tāze cevāndur cihān yine D.
49. TY. 1000: 83a. (70b.) **Bākī**: *Dīvān*: G.471.

50.

Mef'ulū mefā'ilū mefā'ilū fā'ilūn

Hezec -- + /+ -- + /+ -- + /+ --

1. Görmez işigi Ka'besin ol kıble-i cānuñ
Çöp düşdi meger gözine kıble-nümānuñ
2. Rez duhterini virmediler kimseye kaldı
Ağırlığını almadılar rıtl-ı girānuñ
3. Dil-dādelerüñ haqqına söz geçmedi hergiz
İnşāf 'aceb teng imiş ey gonca dehānuñ
4. Hānçer gibi ızhār-ı şafā eyledi dilden
Nāzüklik ile gönlümüz almağa miyānuñ
5. **Bākī** çemen-i cānda meger perveriş itdūñ
Bir 'ālemi var rūh ile ol serv-i revānuñ

51.

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilūn

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Yār olup ağıyāra ādemler begenmez ol perī
Kendüye hem-rāz idindi ya'ni bizden yigleri
2. İtlerūñden gayrıyı görmez rakībūñ gözleri
Böyle hod-bīn eyleyen hep sensin anı ey perī
3. Şām-ı ğamda meskenüm bir künc-i miḥnetdür velī
Şū'le-i āhum yaqar her şubḥ şem'-i ḥāveri
4. Bezm-i meyde buse-i la'l-i nigāra kaşd ider
Gögsine ursa n'ola cāmuñ şurāḥī hānçeri
5. Almaz oldum **Bākīyā** kühl-i cilāyı 'aynuma
Tütiyā-yı çeşm-idelden ḥāk-i pāy-ı dil-beri

50. TY. 1000: 83b. (71a.) **Bākī**: *Dīvān*: G.278.

4 4a.gibi:şifat D.

51. TY. 1000: 83b. (71a.) **Bākī**: *Dīvān*: G.515.

3 3a.miḥnetdür:zulmetdür D.

52.

Fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün

Remel ++ -- / ++ -- / ++ -- / ++ --

1. Esb-i nāz ile beni yār idipdür pā-māl
Na‘ller şekli aña sīnede olmuşdur dāl
2. H̄asret-i kaddūñ ile bāğda seyl-i eşküm
Tağdı serv-i çemenūñ pāyine sīmīn halhāl
3. Nic’ olur gördi şafā āyine-i h̄üsnünde
Yırlere geçdi hayādan utanup āb-ı zülāl
4. Ārzū eylemezin saltanat-ı Dārā’yı
H̄idmet-i h̄āk-i deri baña yeter cāh u celāl
5. **Bāḳıyā** baña gedā-yı der-i yār olmağdur
Māye-i ‘izz u şeref pāye-i baht u iḳbāl

53.

Fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün

Remel ++ -- / ++ -- / ++ -- / ++ --

1. N’ola dehr içre nişānum yoğ ise ‘Anḳāyem
Ne ‘aceb seyl gibi çağlamasam deryāyem
2. Göze göstermez ise tañ mı beni her ednā
Ki nazar fark idecek mertebeden a‘lāyem
3. İltifat eylemezem zerre kadar nādāne
Āsümān-ı h̄ünere mihr-i cihān-ārāyem
4. Şüretā gerçi gedā şeklin urındum ammā
Mesned-i memleket-i ma‘rifete Dārāyem
5. **Bāḳıyā** dīn-i Muḥammed ḥaḳ için ‘ālemde
Dem-i cān-baḥş ile nazm içre bu gün ‘İsāyem

52. TY. 1000: 84a. (71b.) **Bāḳı**: *Dīvān*: G.294.

1. idipdür: kılupdur D.

4. 4a. Dārā’yı: dünyâyı D; 4b. baña: yār D.

53. TY. 1000: 84b. (72a.) **Bāḳı**: *Dīvān*: G.315.

54.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

Hezec + --- /+ --- /+ --- /+ ---

1. Maḥabbet baḥridür āhum yılinden mevc urur yaşum
Melāmet fülkidür ser aña lengerdür iki kaçum
2. Peleng-i 'aşk-ı yāruñ bīşesidür mūy-ı jülīdem
Diyār-ı derd ü miḥnet kūh-sāridur benüm başum
3. Ne meclis içre nūş-ı cām idersem yād-ı la'lüñle
O bezm ehlinde qalmaz cūr'adan ğayrı ayakdaşum
4. Bilürsin nūr-ı dīdem tūtiyā katılu cevherdür
N'ola aġlarsa ḥāk-i pāyüñe çeşm-i güher-pāşum
5. Ayırdı sihr idüp yāri sipihr-i pīre-zen benden
Ne lu'b itdi baña gör **Bākıyā** dehr içre oynaşum

55.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

Remel + + -- / + + -- / + + -- / + + --

1. Ser-i kūyuñ şanemā cennet-i a'lā bilürin
Müntehā kāmētüñi Sidre vü Ṭübā bilürin
2. Seni Yūsufı güzellikde şorarlarsa baña
Yūsufı bilmezin ammā seni ra'nā bilürin
3. Zā'il olmaz heves-i zülf-i siyāhuñ dilden
Ḥāşıl olmayacağıñ gerçi bu sevdā bilürin
4. Bilmezin n'eyleyeyin derd ü ğamıñ düşdi baña
Ne müdāvāya meded var ne müdārā bilürin
5. **Bākıyā** gül-şen-i firdevsi baña 'arz itme
Āsitānın ben anuñ menzil ü me'vā bilürin

54. TY. 1000: 85a. (72b.) **Bākı**: *Dīvān*: G.322.

4 4a.tūtiyā katılu cevherdür:tūtiyāya katılur cevher D.

5 5b dehr içre:bi'llāhi D.

55. TY. 1000: 85a. (72b.) **Bākı**: *Dīvān*: G.363.

4 4a.n'eyleyeyin derd ü ğamıñ düşdi baña: bilmezin n'eyleye derd ü ğam-ı cānāne baña D; 4b. ne müdāvāya meded var ne müdārā: ne müdārāya meded var ne müdāvā

56.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

Hezec + --- /+ --- /+ --- /+ ---

1. Gel ey sākī bulunmaz böyle 'ālī dil-güşā meclis
Getür cām-ı muşaffāyī kim olsun pür-şafā meclis
2. Piyāle 'aksi mir'āt-ı felekde āfitāb olsun
Fürūğ-ı sāğar-ı şahbādan olsun pür ziyā-meclis
3. Şarāb āb-ı hayātī cām-ı zerrīn āfitāb olsa
Cinān içre gerekmez baña cānān olmasa meclis
4. Kadeh kan ağlayup def sine dögüp ney figān eyler
Meger derd ü ğam-ı 'aşka olupdur mübtelā meclis
5. Kadeh fışkıyye mey şu halka-i rindān anuñ havzı
Sarāy-ı 'işrete şād-ırevāndur **Bākıyā** meclis

57.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

Remel + + -- /+ + -- /+ + -- /+ + --

1. Hāl-i 'ālem ezeli böyle perişān ancak
Kimi handān kimi giryān kimi nālān ancak
2. Kimisi bülbul-i nālān-ı gül-i 'arız-ı yār
Kimi pervāne-i şem'-i ruḥ-ı cānān ancak
3. Bu cihān kimine kaşr-ı tarab u 'ayş u şafā
Kiminüñ miḥnet ile başına zindān ancak
4. Pāy-māl olmada āḥir şütür-i devrāna
Pādişāh ile gedāsı hele yeksān ancak
5. **Bākıyā** hānḳah-ı 'ālem-i hayretde hemān
Her gelen kimse bu esrār ile hayrān ancak

56. TY. 1000: 85a. (72b.) **Bākı**: *Dīvān*: G.208.

4 4a.dögüp:döger D.

5 5b.'işrete şād-ırevāndur:şevka şādırvān olupdur D.

57. TY. 1000: 85b. (73a.) **Bākı**: *Dīvān*: G.238.

4 4a.devāna:gerdūna D.

58.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

Remel + + -- / + + -- / + + -- / + + --

1. Ruḥuñ ey gönca-dehen berg-i gül-i ḥod-rûdur
Dir gören zülf-i siyeh-kāruñ içün şeb-bûdur
2. Ruḥlarıñdan ne 'aceb bûse temennâ kılsam
Ey lebi gönca 'izāruñ gül-i şeftālûdur
3. Gerçi ḥāl u ḥatuñ âşüftesi çokdur ammâ
Beni dīvāne kılan silsile-i gīsûdur
4. 'Āşıkun ka'r-ı yem-i ğussa-i hicrānuñda
Şadef-i dīde-i ğam-dīdesi pür-lü'lûdur
5. Şol kadar cevır ider oldu baña çarḥ-ı bed-mihr
Şanki bir dil-ber-i meh-rûy u hilāl-ebrûdur
6. N'ola meyl isteler eş'āruña erbāb-ı şafā
Bākıyā şî'r degüldür bu bir aḳar şudur

59.

Mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün

Muzāri ' -- + / - + - + / + - - + / - + -

1. Baḥt itmesün 'izāruñ ile encümende şem'
Kanda çerāğ-ı mäh-ı şeb-efrüz kanda şem'
2. Bād-ı ḥazān irişmedin ir şahñ-ı bāğa kim
Bezm-i bahāra nergis olupdur cemende şem'
3. Çün şubḥ olunca bellü olur yüzi qarası
Germ olmasun o ḥüsn ile ey mäh iñende şem'
4. Olsun çerāğı ruḥlarıñuñ rüşen ey şanem
Yağdukça mihr ü mäh bu deyr-i kühende şem'
5. **Bākı** 'aceb mi şî'r-i dil-efrüzün itseler
Erbāb-ı 'aşk cem' olıcağ encümende şem'

58. TY. 1000: 85b. (73a.) **Bākı**: *Dīvān*: G.46.

2. 2a.büse temennâ kılsam:temennâ eylesem büse T.1000

59. TY. 1000: 86a. (73b.) **Bākı**: *Dīvān*: G.224.

60.

Mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün

Muzāri' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Cānlar fidā maḥabbet-i cānāne ser degül
Erbāb-ı 'aşka terk-i ser itmek hüner degül
2. Bāğ-ı ümīd içinde dilā mīve-i vişāl
Bir mīve-i ğarībdür olur biter degül
3. Şemşīr-i hecr yaralarındur elem viren
Zahm-ı ḥadeng-i kıavs-ı kaza ol kadar degül
4. Pervānedür ki yakdı perin şem'-i āhuma
Fark-ı felekde münḥasif olmuş kamer degül
5. İki cihāna virmedi bir yār-i sādeyi
Bāḳī esīr-i kayd-ı nuḳūş u şuver degül

61.

Mef'ülü mefā 'ilü mefā 'ilü fa 'ülün

Hezec - - + / + - - + / + - - + / + - -

1. Çāk oldı yaḳam cevri firāvānuñ elinden
Şad-pāre iken dāmen-i dil anuñ elinden
2. Kaddüm бүkilüp derdüñ ile döndi kemāne
Kullāb-ı ser-i zülf-i perīşānuñ elinden
3. İl bezm-i vefālarda şafā içre velī ben
Kānlar yudarın sākī-i hicrānuñ elinden
4. Ey nice ser-efrāzlaruñ kellesi tōpı
Ġaltān ola bu 'arşada çevgānuñ elinden
5. **Bāḳī** nice bir fāḥte-veş bāğ-ı belāda
Nālān olur ol serv-i ḥırāmānuñ elinden

60. TY. 1000: 86a. (73b.) **Bāḳī**: *Dīvān*: G.290.

61. TY. 1000: 86b. (74a.) **Bāḳī**: *Dīvān*: G.359.

3 3a.vefālarda şafa içre:vefāñ içre şafālarda D

5 5a.olur:olam D.

62.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Sıneye çekmege bir serv-i dil-ārām olsa
Ser-keş olmasa iñen 'āşıkına rām olsa
2. Biz dağı kâ'ilüz inşāfa dilā būs u kenār
Her gün olmaz ise ol bārī her aḥşam olsa
3. Mevsim-i gülde n'olur medrese vü mescidden
Leb-i cūy u leb-i cānān u leb-i cām olsa
4. Künc-i mey-ḥāne ile gūşe-i gül-şen birdür
Sākī-i lāle-'izār u mey-i gül-fām olsa
5. Terk iderdī mey ü maḥbūb hevāsın **Bākī**
Cānda şabr u dil-i āvārede ārām olsa

63.

Mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün

Muzāri ' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Lü'lū-yı jāleden taḫınup gūşvār gül
İtdi çemende nāz ile 'arz-ı 'izār gül
2. Gün toğdı şanma penbe-i şubḥ ile nev-bahār
Urdı sipihr saḫfına bir yād-igār gül
3. Bir dil-sitāne döndi bu gün şaḥn-ı gül-sitān
Ḳad serv ü çeşm nergis-i şehlā 'izār gül
4. Dīdār-ı dost bāğ u gül-istān yéter baña
Zülf-i nigār sūnbül ü ruḥsār-ı yār gül
5. **Bākī** birinde görmedi ḥaddūñ leṭāfetin
Gül-zār-ı dehre gerçi gelüpdür hezār gül

62. TY. 1000: 86b.(74a.) **Bākī**: *Dīvān*: G.435.

2 2b.olmaz ise ol:olmasa hele D.

3 3b.cūy:cū T.1000.

63. T.1000: 87a. (74b.) **Bākī**: *Dīvān*: G.305.

4 4b.gül:yéter T.1000

64.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Baña çok cevır itdüğüñ'çün ey sipihr-i bī-vefā
Āhumuñ dūd-ı kebütı uydı ulaşdı saña
2. Eşkümüñ gevherlerin dizdüm işigi taşına
Yāre 'arz idem diyü silmiş rakīb-i bed-liķā
3. Gömgök itdi sille-i āhum sipihrüñ şüretin
Gök yüzine bak inanmazsañ eger ey meh-liķā
4. Gözüme 'ālem görünmez görmesem ruhsāruñı
'Ārızuñ mir'atıdur āyīne-i 'ālem-nümā
5. Ruḥlaruñ vaşfında **Bākī** bir ğazel nazm itdi kim
Ehl-i diller didiler adına mir'atü'ş-şafā

65.

Mef'ülü fā 'ilātün mef'ülü fā 'ilātün

Muzāri' - - - + / - + - - / - - + / - + - -

1. Būs ü kināre hergiz cānāne minnetüm yok
Kesb-i taḳarrüb içün sultāna minnetüm yok
2. Destümde cām-ı bāde Cem gibi 'işretüm var
Fağfüre iltifātum ḥāķāna minnetüm yok
3. Bu derd-i 'aşkı demegem ölsem ṭabīb-i şehre
Dārü'ş-şifāya varmam Loķmāna minnetüm yok
4. Nazm ehli ṭab'-ı pāküm medḥ etmesün gerekmez
Şirüm delālet eyler yārāna minnetüm yok
5. **Bākī** gibi ferīdem **Emriye** egmezem ser
Firdevsī-i kelāmem Selmāna minnetüm yok

64. TY. 1000: 87b. (75a.) **Bākī**: *Dīvān*: G.15.

65. **Matla'-yı Mesihī**: Eller efsün ecel bağlamaz ise dostum; Can verürken lebinüñ zikri ola her suḥenüm: **Mesihī** *Dīvān*: G.154

1 **Ġazel-i Tānī**

2 TY. 1000: 88a.(75b.)

6. Bir hefte bī-tekellūf gezdüm sarāy-ı yāri
Tānī-veş oldum evden derbāne minnetüm yok

66.

Mefā ‘ilün fe ‘ilātün mefā ‘ilün fe ‘ilün

Müctes + - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. Kemāl u faẓl ile ‘ālemde iftiḥārum yok
Melāmet eylese ‘aşkuñ cihāna ‘ārum yok
2. Hezār mertebe ‘aşkuñda gālibem Qaysa
Nihāyet ey şanem ol deñlü iştiḥārum yok
3. Huzūr-ı pīre erişdüm egerçi her fende
Velī güzelleri sevmekde ihtiyarum yok
4. Çemende gonca-i dil nice gūlsün açılsun
Yanumda sencileyin şūḥ-ı gül-‘izārum yok
5. ‘Adem diyārına çokdan giderdüm ey **Bākī**
Şarāb-ı ‘aşk ile reftāra iktidārum yok

67.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Gerçi gāyet mestdür ol nergis-i ḥün-rīzler
Qatı geçkindür velī ol gamze-i ser-tīzler
2. Sen yatarsın mesned-i ḥüsn üzre ḥ^vāb-ı nāzda
Halkı uyutmaz fiğān u nāle-i şeb-ḥīzler
3. Yaqdılar dil kişverin cevır ile tālān itdiler
Dil-berān-ı şūḥ u şehir-āşūb u şūr-engīzler
4. Meclis-i ‘aşkuñda çengī Zühre deffāf āfitāb
N’eylesün raqş itmesün mi zerre-i nāçīzler

66. TY. 1000: 88a.(75b.) **Bākī**: *Dīvān*: G.245.

3 3a erişdüm:yitişdüm D.

4 4a.nice:neyle D.

67. TY. 1000: 88b. (76a.) **Bākī**: *Dīvān*: G.86.

5. Ğam degül **Bākī** iñen açılmasa ol gül-‘izār
Ser-girān olurlar ekter ğonca-i nev-ĥızler

68.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Çeşm-i pür-ĥünüm yoluñda eşk-bār itsem gerek
Ayağuß tozına gevherler niṭār itsem gerek
2. Gül gibi pīrāhen-i nāmūsı şad-çāk eyleyüp
Ğonca-veş dāğ-ı nihānum āşikār itsem gerek
3. Kırma yazıyla ‘adūnuñ dişleri vaşfin yazup
Nüşha-i çeşmi sevādın pür-ğubār itsem gerek
4. Eyleyüp zühdüñ binā-yı süst-bünyādın ĥarāb
Ĥāne-i ‘aşkuñ esāsın üstüvār itsem gerek
5. Bezm-i ketretiden çekildi cām-veş **Bākī** göñül
Tekke-i ‘uzletde vaĥdet ihtiyār itsem gerek

69.

Fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün

Remel + + – – / + + – – / + + – – / + + –

1. Bād şol dem ki ğubār-ı reh-i cānān getürür
Nazār-ı ehli dile kühl-i Şıfāhān getürür
2. Göricek mu‘cize-i naķşını şüret-ger-i Çīn
Götürüp ĥāme-şıfat barmağın imān getürür
3. Çihresinden lebi yādıyla gelür dil ğuya
Şarkdan ĥ^vāce gelür la‘l-i Bedaĥşān getürür
4. Eşk-i ĥasret yüzümüz āl ider añdukça lebin
Mey-i gül-ğün içerüz beñzümüze kıan getürür

68. TY. 1000: 88b. (76a.) **Bākī**: *Dīvān*: G.273.

2 2a. ğonca-veş: lāle-veş D.

3 3a. ‘adūnuñ: raķībuñ D.

5 5b. tekke-i ‘uzletde vaĥdet: tekke-i vaĥdetde ‘uzlet D.

69. TY. 1000: 89a. (76b.) **Bākī**: *Dīvān*: G.131.

5. Zülfî endîşesine varma şakın ey **Bâkî**
Anda mecmu‘ileden ‘aklı perîşân getürür

70.

Fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün

Remel ++ -- / ++ -- / ++ -- / ++ --

1. Getürür başıma sevdâları dünyâ ğamını
Nice ‘âkıldür o kim çekmeye ferdâ ğamını
2. Sâkıyâ cür‘a-i cām-i leb-i cān-baḥşuñı şun
Çekmesün ehl-i şafâ bâde-i ḥamrâ ğamını
3. Alayın başuma ol kākül-i müşgîn elemin
Çekeyin her ne belâ ise o bālâ ğamını
4. Dil olup derd-i derūnum saña taḳrîr itse
Ḥançerün söylese görseñ dil-i şeydâ ğamını
5. Kākülün bend-i belâdan beni âzâd itsün
Alayın boynuma ol zülf-i semen-sâ ğamını
6. Bu şikâyet nedür inşâf idelüm ey **Bâkî**
Sen şafâsın süresin il mi çeker ya ğamını

71.

Fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün

Remel ++ -- / ++ -- / ++ -- / ++ --

1. Bir iki gün çekelüm cevır ü cefâsın ḳadeḥüñ
Sürevüz bir dem ola zevḳ u şafâsın ḳadeḥüñ
2. Lâle-veş bâğ-ı şafâda inen açıldığı yok
Ḥaylî demdür göremez kimse ḳarasın ḳadeḥüñ
3. Cām-ı mey böyle şikest olacağı bellü idi
Ḥalk çokdan okumışlardı du‘âsın ḳadeḥüñ
4. Ḥaymeler ḳurduğı dem ḳanı ḥabābuñ ‘ayşa
İ‘tidāl üzre görüp âb u hevâsın ḳadeḥüñ

70. TY. 1000: 89b. (77a.) **Bâkî**: *Dīvân*: G.506.

1 1a.sevdâları:ferdâları D.

71. TY. 1000: 90a. (77b.) **Bâkî**: *Dīvân*: G.270.

5. **Bākīyā** dün gice meclisde gül-efşānlar ile
Māh-tāb itmiş idük bezme ziyāsın kadehūñ

72.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Etmezem gülzār seyrin bülbul-i şeydā gibi
Meskenüm Kāf-ı kana‘at olalı ‘anķā gibi
2. Kūh-veş çek dāmenūñ şahrā-yı ‘ālemden gönül
İki yaķa ıssı olmak isteseñ deryā gibi
3. Sūzen-i dil-düz-ı ğamzeñdür baña hā’il olan
Yohsa eylerdüm tecerrüd kaşdını ‘İsā gibi
4. Bir içim şu minnetin çekdürme naḥl-i kaddūñe
Tā ki kadrūñ meyvesi ‘izzet bula ḥurmā gibi
5. Zerre deñlü étmedūñ dehre **Ḥayālī** i‘tibār
Topuñ ağsun göklere mihr-i cihān-ārā gibi

73.

Fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün

Remel + + – – / + + – – / + + – – / + + –

1. Sensüz ey rūḥ-ı revān sīmā-yı bī-cānem ben
Kāra toprak başuma ḥāk ile yeksānem ben
2. Himmetüm ğāşīyesi cerḥ-i ciger-düşumda
Gör gedā kisveti içinde ne sultānem ben
3. Baş açıp lāle çemende didi sultān-ı güle
Kān bulaşmış ‘alem-i Şāh-ı Şehīdānem ben
4. Ḥāke güstaḥ gibi başma kadem ey derviş
Ayağın altında baķ mūr-ı Süleymānem ben
5. Ḥusrev-i mülk-i kelām oldi **Ḥayālī** gözūñ aç
Dīme anuñ gibi bir şāhib-i divānem ben

72. TY. 1000: 90a. (77b.) **Ḥayālī Bey**: *Dīvān*: G.605.

73. TY. 1000: 90a. (77b.) **Ḥayālī Bey**: *Dīvān*: G.437.

1 la.sīmā-yı:şüret-i D.

74.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. 'Aşk bir şem'-i ilāhīdür benem pervānesi
Şevk bir zencīrdür gönüm anuñ dīvānesi
2. Kānda bilsün şāh-ı 'aşkuñ dergehi ādābını
Kūhken bir tağ eri Mecnūn yaban dīvānesi
3. Kelle-i 'uşşāk şatılmaz kesādı var katı
İşlemez oldı maḥabbet şehrinūñ ser-ḥānesi
4. Rind oldur kim götürdü bezm-i ketretten ayağ
Sākī-i devrān elinden tölmadın peymānesi
5. Şır ü şekker gibi alışdı **Ḥayāl**iniñ bugün
İltifāt-ı Şāh ile ol vaz'-ı dervīşānesi

75.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Lebiñi ağızına verseñ n'ola ben maḥzunūñ
Kaṭresin almak ile eksile mi Ceyḥūnūñ
2. Ey saçı Leylī n'ola çihreñi 'arz etseñ aña
Nice bir tağa düşe hecrūñ ile Mecnūnūñ
3. 'aşk şarrāfına göster yüzūñ ey sīm-beden
Ne bilür cahil olan kıymetini altūnūñ
4. Eşk-i çeşmüm göricek serv gibi kametini
Ḥāk-i pāyına nice akmaya sen meh-rūnūñ
5. Yüri bir ḥasteye 'arz eyle **Ḥayāl**ı sözünü
Şağ olanlar ne bilür çekdigini şayrunūñ

74. TY. 1000: 90b. (78a). **Ḥayālī Bey**: *Dīvān*: G.615.

5 5b.ol:bu D.

75. TY. 1000: 90b. (78a.) **Ḥayālī Bey**: *Dīvān*: G.290.

76.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

Hezec + --- /+ --- /+ --- /+ ---

1. H̱ayālũñ hamdemi düşüp yaşıum ruhsāra yaşıdanmış
Nedĩm-i řāhdur kim bāliř-i zer-kāra yaşıdanmış
2. Hilāl-i cāmdan sen içmede her dem řafaķ-gũn mey
Otaĝañ mest olup başındaki destāra yaşıdanmış
3. Belā kūyında gördüm arķa vermiř ẖāra bir 'āřık
Ķanatmıř tāze dāĝın ẖārlar gũlzāra yaşıdanmış
4. Ķomıř bir taşa Mecnũn baş görmüş düşde Leylisin
O taşı nice yıllar ara ķucmuř ara yaşıdanmış
5. **H̱ayālĩ** ruhlarıyla zũlfũñe yarũñ esĩr olmuş
Güneş yollara düşmış sāyeler dīvāra yaşıdanmış

77.

Mef'ũlü fā 'ilātũ mefā 'ilũ fā 'ilün

Muzāri ' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Nār-ı firāķa yandı dil-i nā-tüvānumuz
Gũyā zebāne oldu o nāra zebānumuz
2. Ķeřm-i siyāhı yādına olduķda cān revan
Havrāya sürmedān ola her üstüḥvānumuz
3. Ol bĩřeyüz bu vādĩ-i terk-i fenāda kim
Ķaplan-ı Ķarķa pençe urur arslanumuz
4. Biz ḥod hevāya munkalib etdük vücūdumuz
Sāye daḥi ne günlere bekler ki yanumuz
5. Kendü gibi **H̱ayālĩ** güzel 'aksidür yine
Mir'āt-ı dil nigāra yeter armaĝanumuz

76. TY. 1000: 91a. (78b.) **H̱ayālĩ Bey**: *Dīvān*: G.225.

1 1a.düşüp yaşıum:yaşıum düşüp D.

77. TY. 1000: 91b. (79a.) **H̱ayālĩ Bey**: *Dīvān*: G.199.

5 5a.'aksidür yine:'aksidür D.

78.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Nağd-i eşküm gördi ol pîr olası söğdi baña
Bu meţeldür kim erenler nağde kılmışdur du'ā
2. Bağlayayın zülfi zencîrine dil-dāruñ seni
Eyleyeyin ey dil-i dīvāne bu bendi saña
3. Ey kaşî yā tayanup mülk-i fenāya gitmege
Cānuma tîrûñ-durur ucı demürlü bir 'aşā
4. Didiler başuñ yarar ol yār-ı sengîn-dil şakın
Başumı teklîf idüp didüm ki yarasa n'ola
5. Çeşm ü ruhsârına öykünse n'ola nergisle gül
Anlaruñ yüzün gözin açmışdur ey **Emrî** şabā

79.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

Remel + + - - / + + - - / + + -

1. Şanma ey bülbül-i şeydā gül-i ter
İtdüğün āhı kulağına koyar
2. Öykünürsin o leb-i şîrîne
Tatlusun ne diyelüm ey şekker
3. Rehn ile ister iseñ cān nağdin
Alalum buseñi la'lüñ tutı ver
4. Dişlerüñ vaşfını kılmış hakkāk
Dürlerüñ şöyle ki bağrını deler
5. Kaşlarından ne umar **Emrî** hilāl
Ki gelür karşısusuna ağzın eger

78. TY. 1000: 92a. (79b.) **Emrî**: *Dīvān*: G.8.

1 **Ġazeliyyāt-ı Emrî Çelebi Sellemehüllah**

79. TY. 1000: 92a. (79b.) **Emrî**: *Dīvān*: G.151.

5 5a.kaşlarından ne umar:kaşlarından ne diler D.;5b.ağzın:boynın D.

80.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

Remel ++ -- / ++ -- / ++ -- / ++ --

1. Pāymāl eyleme gīsū-yı 'abīr-efşānuñ
Kuyruğın başma nigārā uyur ejderhānuñ
2. Jāleler dürr-i Necef taqdı kulağına meger
Oldı gül halka-be-gūşı o ruh-ı zībānuñ
3. Gonca tıflını beliñletdi şadā-yı bülbül
Ağzın açup tükürürse n'ola şebnem anuñ
4. Sūzen itdi müjesin bülbül-i şeydā-tā kim
Ayağından çıkara hārı gül-i ra'nānuñ
5. **Emrīyā** şanma şafağ sille-i āhumla seher
Yüzini kana yudum mihr-i cihān-ārānuñ

81.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

Remel ++ -- / ++ -- / ++ -- / ++ --

1. N'ola ey sīm-beden gönölüne eşk itse eter
Ki gümiş akça-durur taşu urursañ da gezer
2. Umaram tīguñı bir kez dañi sīnemde görem
Bu meşeldür ki şu akduğı yire girü ahar
3. Meh-i nev dūd-ı dilümden nice qarardı ki gör
Ele āyīne al eyle ham-ı ebrūña nazār
4. Leb ü ruhşāruña kim beñzede goncayla güli
Birinüñ kulağı berg ü birinüñ ağzı қоқar
5. Hīç añar mı müjenüñ tīrini **Emrī** dir imiş
Dostlar ol kaşı yānuñ okı dilden mi çıkar

80. TY. 1000: 92b. (80a.) **Emrī**: *Dīvān*: G.269.

2 2a meger:anuñ D.

81. TY. 1000: 92b. (80a.) **Emrī**: *Dīvān*: G.131.

82.

Fe ‘ilātün mefā ‘ilün fe ‘ilün

Haḫf + + -- / + - + - / + + -

1. Töp-ı ğabğabla ƙal’asın cānuñ
Yıƙmağa ƙıl parankı müjgānuñ
2. Gıceyi gündüze ƙatup geliyor
Ruḫuña ḫaṭṭ-ı ‘anber-efşānuñ
3. Dehenüñ ḫoƙƙasındaki dürden
Diş şırıtmadı hıç dendānuñ
4. Ƙatı āhen-dil imiş ey ƙaşı yā
Sīne zaḫmın acıtdı müjgānuñ
5. **Emrī** ğonca lebine öykündi
Ağzını ƙana yudı bād anuñ

83.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

Remel - + -- / - + -- / - + -- / - + -

1. Turreñ ile ƙākülün ğāyet sitem-kār oldılar
Bir iki çok başlular ğör nice tarrār oldılar
2. Ğördiler kim yüzüñi ğörmek naşīb olmaz ebed
Ğözlerün ey şūḫ bu derd ile bīmār oldılar
3. Bir ƙara töp oldı zülfün düşdi cānlar üstüne
Hıç cān ƙurtulmadı cümle ğiriftār oldılar
4. Ğabğabuñla zülfüne şunlar el uzatdılar
Kimisi zindānda ƙaldı kimi ber-dār oldılar
5. Ğözlerün kim yaşı döküp dil-dārı ister **Emrīyā**
Ḥācelerdür Yūsuf-ı Mışra ḫarīdār oldılar

82. TY. 1000: 93a. (80b.) **Emrī**: *Dīvān*: G.287.

3 3a.dürden:dilden T 1000.

4 4b.müjgānuñ:peykānuñ D.

83. TY. 1000: 93a. (80b.) **Emrī**: *Dīvān*: G.119.

2 2a. yüzüñi:rüyuñı D.

3 3a. cānlar:cānum D.

84.

Mefā 'ilün mefā 'ilün fe 'ülün

Hezec + --- /+ --- /+ ---

1. Lebünden şerm idüp lā'1-i Bedehşān
Özini seng içinde kıldı pinhān
 2. İşidüp gonce ağzuñdan suhen gül
Dehānını açuben kaldı hayrān
 3. Görüp gül-şende servüñ ussı gitdi
Nihāl-i kıdd-i dil-cūñı hırāmān
 4. Bu hüsn ile seni görseydi Yusūf
İşirup barmağın kalurdi hayrān
 5. İşidüp **Emrī**'nūñ nazm-ı ābdārın
Bucağdan bucağa siñdi āb-ı hayvān
-
1. Sīneye kim şad-pāre olsa hançer-i takrīr ile
Mümkün olmaz değmek anı rişte-i pür ile
 2. Mürğ-ı hābı uçurupdur āşiyān-ı dīdeden
Ey kemān-ebrū senūñ gamzeñ hayālī tīr ile

85.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

Remel + + -- / + + -- / + + -- / + + --

1. İki kaşuñ iki rā muşhaf-ı ruhsāruñda
İki zülfüñ iki dāl āyet-i dīdāruñda
2. Şanemā ebr-i sepīd içre meh-i nev şandum
Ham-ı ebrūñı görüp kūşe-i destāruñda

84. TY. 1000: 93b. (81a.) **Emrī**

4 Sīneye kim şad-pāre olsa hançer-i takrīr ile; Mümkün olmaz değmek anı rişte-i pür ter ile

5 502G.3.beyit: 2. Mürğ-ı hābı uçurupdur āşiyān-ı dīdeden; Ey kemān-ebrū senūñ gamzeñ hayālī tīr ile

85. TY. 1000: 94a. (81b.) **Emrī**: *Dīvān*: G.452.

2 2a.sepīd: sefid D.

3. Bekle kūyını ola kim çıka yāruñ göresin
Başuña gün toğa ey dil der-i dil-dāruñda
4. Şa‘şa‘a şanma güneş hāme-i zerle her gün
Āh şāhum yazar ey meh der ü divāruñda
5. **Emrīnūñ** dün şanemā aǵzına geldi cānı
Bir kez öpince seni la‘l-i güher-bāruñda

86.

Mef‘ulū fā ‘ilātū mefā ‘ilū fā ‘ilün

Muzāri ‘ – – + / – + – + / + – – + / – + –

1. Kaşuñ ğamında cismümi zeyn itdi yāreler
Gūyā ihāta itdi hilālī sitāreler
2. Gülşen ğam-ı ruḥuñla ider āh-ı āteşin
Serv anda dūd kırmızı güller şerāreler
3. Yanaqlarum gören beni abdāla beñzedür
Kim hırkasına dikmiş ola niçe pāreler
4. Göstermeyen yüzüñ baña ḥalūñle zülf idi
Geldi ḥaṭuñ çoǵaldı gör ol yüzi kareler
5. Şāh-ı ğamam sipāh-i sirişkündür **Emrīyā**
Her şeb felek hısrāmı bekler sitāreler

87.

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün

Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –

1. Cemālūñ kaşrını bennā-i kudret āl-gün itmiş
Kad-ı bālāñı ey servüm aña sīmīn sūtūn itmiş
2. Yüzüñ levḥindeki sıfr-ı dehānuñla elif bīnün
Cemāl-i ḥüsnūññ ey māh-çihre birin on itmiş

86. TY. 1000: 94b. (82a.) **Emrī**: *Dīvān*: G.90.

4 4b.gör ol yüzi: yine yüzi D.

5 5a.sirişkündür:sirişkünden D.

87. TY. 1000: 94b. (82a.) **Emrī**: *Dīvān*: G.230.

3. Turup cennetde tubā eyler iken her zamān da‘vā
İşitdüm kāmētūñ anı ‘acayip ser-nigūn itmiş
4. Nigārā mīm nūn üzre yazılur kâtib-i kudret
Neden kim levh- i dîdāruñda mīm üstinde nūn itmiş
5. Şafaḳ şanma meh-i nev çevresinde eşk-i **Emrî**dür
Ġam-ı ebruñ ile ey meh hilālî ġarḳ-ı hūn itmiş

88.

Mefā‘ilün mefā‘ilün fe‘ülün

Hezec + --- /+ --- /+ ---

1. Kadeh̄le meclis-i nā-dāna girme
Ayaġuñla varup zindāna girme
2. Biliş yār ile andan ‘ışḳına düş
Degülseñ āşinā ‘ummāna girme
3. İçerler ḳanuñı ey bāde-i nāb
Lebiyle baht̄ idüp meydāna girme
4. Dil-i ġam-nāke gelme ey feraḥ gel
Yanarsın āteş-i sūzāna girme
5. Kābā-yı āl geyme ḳat ḳat ey gül
Helāk olmasun **Emrî** ḳana girme

89.

Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Söz atar nāvek-i ḳātil müje-i cānāna
Okçılar anuñ içün aġzını yurlar ḳana
2. Bir hilālî iki pervīnūñ arasına alur
Necm-i eşkümlle görinsem o meh-i tābāna

3 3a.da‘vā:gavgā D.;3b.anı ‘acayip:ey servüm anı D.

5 5a.şafaḳ şanma meh-i nev çevresinde:şafaḳ içre meh-i nev şanma gerdün D.

88. TY. 1000: 94b. (82a.) **Emrî**: *Dīvān*: G.482.

89. TY. 1000: 95a. (82b.) **Emrî**: *Dīvān*: G.462.

3. Dest-i ḥasret gözümüñ kıldı girībānını çāk
Düğmesi sīm-i sirişkūñ dökilür dāmāna
4. Delirüpdür yine sevdā-yı ser-i zülfüñ-ile
N'ola zencīrini çördüyse dişiyle şāne
5. **Emrīyā** ur atı izine şararmış yüzüñi
Ḥāk-i zer eyle anı sen o gül-i ḥandāna

90.

Fe 'ilātün mefā 'ilün fe 'ilün

Haḫf + + - - / + - + - / + + -

1. Gelmedi dost gitmedi düşmen
Ḥandemüz girye sözüñüz şīven
2. Azucuk aldı 'aqlı cünün
Miḥnet-i dost rāḫat-ı düşmen
3. Ğam-ı hecr ü neşāt-ı vaşluñ ile
Şebümüz tīre rūzumuz rūşen
4. Rūz-ı vaşl u şeb-i firākuñda
Geç gelür ğam feraḫ gider erken
5. Düşmenüñ nehyi dostuñ **Emrī**
Maraż u şıḫḫat u ḫabīḫ ü ḫasen

91.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

Hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. Cihānda hem-demüm görür gözümken dīde-i pūr-ḫūn
Dem-i giryemde egnine geyinür cāme-i gül-gūn
2. Benem ol şāh-ı miḥnet kim vücūda gelmeden daḫi
'Adem mülkine kaçdılar tıyup Ferḫād ile Mecnūn

3 3a.kıldı:kılşa D.

5 5b.ḫāk-i:ḫāl-i D.;ḫandāna:ḫandānıñ T 1000.

90. TY. 1000: 95b. (83a.) **Emrī**: *Dīvān*: G.413

2 2a.azucuk:azucun T.1000.

4 4b.geç:tiz D.

91. TY. 1000: 96a. (83b.) **Emrī**: *Dīvān*: G.390.

3. Ruḥ-ı zerdüm nice irsün ayağũñ tozına irmez
İderken kīmyā cānā elinden toprağı altun
4. Yañağũnda ḥam-ı zūlfũñ degül mi lāle üzre lām
Kaşũñ yā gözũñ üstinde degül mi nergis üzre nūn
5. Elif kaddini ol servũñ ne deñlü vaşf iderlerse
Dehānı sıfır okur **Emrī** ider her birisini on

92.

Fe ‘ilātũñ fe ‘ilātũñ fe ‘ilũñ

Remel + + - - / + + - - / + + -

1. Gül-i terden daḥi nāzũk bedenũñ
Gonca-i bāğda yokdur dehenũñ
2. Yaş döker ḥaṭũñı yād eyleyũben
Jāle şanma müjesinde çemenũñ
3. Zevkđür ayağũña yüz sürmek
Kādemũñde sürelũm zevkı senũñ
4. Cān virür **Emrī** di oldürsün anı
Tır ile ğamze-i nāvek-fikenũñ

93.

Fā ‘ilātũñ fā ‘ilātũñ fā ‘ilātũñ fā ‘ilũñ

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. ‘Andelīb-i gülşen-i ğamdur dil-i şūrīde-ḥāl
Aña zūlfeynũñ ḥayālī misk-i terden iki bāl
2. Gün yüziñ üstinde görmiş ‘anberīn kaşũñ senũñ
İki bũkilmiş aña ta‘zīm ider gökde hilāl

3 3b.iderken kīmyā cānā elinden toprağı:elinde kīmyā ile idenler toprağı D.
4 4b.kaşũñ yā gözũñ üstinde degül mi:gözũñ üstinde yā kaşũñ degül mi D.
5 5b.okur **Emrī** ider her birisini on:ey **Emrī** anuñ ider birisin on D.
92. TY. 1000: 96b. (84a) .**Emrī**: *Dīvān*: G.272.
2 2a.ḥaṭũñı yād eyleyũben: yād-ı ḥaṭ-ı sebzũñ idüp D.
3 3b.kaðemũñde:devletũñde D.
4 ğamze-i nāvek fikenũñ:ğamze-i şemşir-zenũñ D.
93. TY. 1000: 97a. (84b.) **Emrī**: *Dīvān*: G.301.
1 1b.bāl:dāl T 1000.
2 2a.gün yüziñ üstinde görmüş:matla‘-ı ḥüsnũñde görmüş D.

3. Kāmetüññ tekye-i gülşende abdāl olup
Sīnesine bir elif çekmiş-durur her bir nihāl
4. Berg-i rengīnler degül abdāl olmuş haddüññ
Dağ-ı hūnīnlerle cismin zeyn étmiş verd-i āl
5. Kādd-i yāruñ **Emrī**yā abdāl olmışdur ‘alem
Başı üzre na‘l kesdügi degül mi aña dāl

94.

Mefā ‘ilün fe ‘ilātün mefā ‘ilün fe ‘ilün

Müctes + - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. Tenūr-ı gāmda yanar cān kebabı n’eyleyeyin
Bu cām-ı dīde tolu kan şerābı n’eyleyeyin
2. Degülse genc-i ğam-ı ‘ışk-ı dilbere mesken
Göñül didükleri künc-i harābı n’eyleyeyin
3. Hādīt-i ‘ārız-ı zībā-yı yār olmayıcak
Gülün elindeki rengīn kitābı n’eyleyeyin
4. Tevaḳḳuf eyle nigārā ki çekdügüm derdün
Döküp yaşum raḳamını ḥisābı n’eyleyeyin
5. Ğam-ı nigār ile bir ḥāl iderdüm ey **Emrī**
Derün-ı sīnedeki ıztırābı n’eyleyeyin

95.

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün fe ‘ülün

Hezec + - - - / + - - - / + - -

1. Kōdı sīnemde ol şeh dağ-ı pür-hūn
Gedāsına ‘atā kıldı bir altun
2. Dehānın isteyü Leylinün ey dīl
‘Adem iḳlimine ‘azm etdi Mecnūn

4 4b.étmiş:kılmış D.

94. TY. 1000: 97a. (84b.) **Emrī**: *Dīvān*: G.412.

1 1a.ğamda:dilde D.

3 3bı rengīn:zībā D.

4 4a.çekdügüm derdün:çekdügüm derdi 4b.ḥisābı:ḥisāb D.

95. TY. 1000: 97b. (85a.) **Emrī**: *Dīvān*: G.400.

2 2b.’azm etdi:dek gitti D.

3. Hūmār-ı ‘aqlumuñ def’ine cāndan
Mey-i ‘ışk ile tolu kasedür nūn
4. Sirişkūm naḳdini her kim ki gördi
Didi bunda var imiş māl-ı Kārūn
5. Haṭ-ı şeb-dīz-i dil-dārı görelden
Gözinden çıkdı anıñ **Emrī** gülgün

96.

Mefā ‘ilün fe ‘ilātün mefā ‘ilün fe ‘ilün

Müctes + - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. Bu gice koynuma girdi düşümde mihir-i münir
Uyanıcaḳ seni kucmaḡa eyledüm ta‘bir
2. Hayāl-i zülf-i miyānuñla şöyle inceldüm
Ki kıl ḳalem ile naḳḳāş idemez taşvīr
3. Düşer mi çeşmüñe ser-mest olup ‘uşşāḳ için
Ḳuşana ḡamzelerüñden miyānına şemşīr
4. Cihānı tīḡ ile ol ḡamzeler helāk etdi
Şaṣuñ kemend ile ḳıldı meh-i münīrī esīr
5. Günāhı ne şanemā **Emrī**niñ ki ḳatli için
Getüre ḳaṣuñ ile kirpügüñ kemān ile tīr

97.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Bir yalıñ yüzlü güzeldür āteş-i ‘ışk-ı nigār
Yaḳsa yandursa dil-i ‘uşşāḳı her dem vechi var
2. Eyle yaḳdı nār-ı ḡam çıkdı depemden dūd-ı dil
Başım üzre mūy-ı jülīde degildir ey nigār

96. TY. 1000: 97b. (85a.) **Emrī**: *Dīvān*: G.178.

3 3a.‘uşşāḳ:helākūm D. 3b.ḳuşana ḡamzelerüñden miyānına şemşīr:ḳuşandı ḡmzelerüñden miyānına zencīr D.

97. TY. 1000: 98a. (85b.) **Emrī**: *Dīvān*: G.89.

3. Bend-i zülfünden dil-i mîskinüm olmadı ḥalâş
Gerçi anuñçün çok akça dökdi çeşm-i eşk-bār
4. Cismim üstinde elifle dağ-ı ḥününüm gören
Didi serv ü lāle ile zeyn olmuş bu mezār
5. Ağladursın **Emrî**yi bārī kaşuñ göster aña
Çün olur kavs-i kuzah bārān olıcağ aşikār

98.

Fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Müje ḥaylin dizer ol ğamze-i fettān şaf şaf
Gūyiyā cenge ṭurur nīze-güzārān şaf şaf
2. Seni seyr itmek için reh-güzer-i gül-şende
İki cānibde ṭurur serv-i hırāmān şaf şaf
3. Leşger-i eşk-i firāvān ile ceng itmek için
Gönderür mevclerin lücce-i ‘ummān şaf şaf
4. Cāmi‘ içre göre tā kimlere hem-zānūsın
Şekl-i sakḳāda gezer dīde-i giryān şaf şaf
5. Gökde efgān iderek şanma geçer ḥayl-i küleng
Çekilür kūyuña mürgān-ı dil ü cān şaf şaf
6. Ehl-i dil derd ü ğamuñ ni‘metine müstağrıḳ
Dizilürler keremüñ ḥvānına mihmān şaf şaf
7. Vaşf-ı ḥaddüñle hırām itse ‘alem gibi kalem
Leşger-i satrı çeker defter ü dīvān şaf şaf
8. Qadrüñi seng-i muşallāda bilüp ey **Bākī**
Ṭurup el bağlayalar qarşuña yārān şaf şaf

98. TY. 1000: 98b. (86a.) **Bākī**: *Dīvān*: G.229.

1 **Gazeliyyât-ı Bākī.**

7 7a.vaşf-ı ḥaddüñle:vaşf-ı ḳaddüñle D.

99.

Mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün

Muzāri' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Şām-ı firāḳuñ āhır ı şubḥ-ı vişāldür
Mihr-i münīri pertev-i nūr-ı cemāldür
2. 'Ār itse tañ mı içmege bezm-i Cem içre cām
Her kim segān-ı kūyuñ ile hem-sifāldür
3. Bār-i ğam-ı maḥabbeti yüklenme ey gönül
Āhır taḥammül etmeyesin ihtimāldür
4. Ādāb-ı bezm-i vuşlatı pervāneden görüñ
Bülbül gibi degül-durur ol ehl-i ḥāldür
5. Reşk itme 'ömr-i devlet-i dünyāya **Bākıyā**
Kim ḥ^vāb-ı ğaflet içre hemān bir ḥayāldür

100.

Mef'ülü mefā 'ilü mefā 'ilü fā 'ülün

Hezec - - + / + - - + / + - - + / + - -

1. Başlar kesilür zülf-i perīşānuñ ucından
Kānlar dökilür ğamze-i bürrānuñ ucından
2. Peykān-ı belā cānuma işler geçer oldu
Ey қаşları yā nāvek-i müjgānuñ ucından
3. Dil ḍarbın urur ḳalbe firāḳuñda dem-ā-dem
Kān ağlasa zaḥmum n'ola peykānuñ ucından
4. Yüz sürmek umar pāyüñe üftādelers ammā
Nevbet mi deger kimseye dāmānuñ ucından
5. Mürğ-ı dil-i **Bākıy**i görüñ fāḥte-āsā
Efğān ider ol serv-i ḥırāmānuñ ucından

99. TY. 1000: 99a. (86b.) **Bākı**: *Dīvān*: G.96.

100. TY. 1000: 99a. (86b.) **Bākı**: *Dīvān*: G.356.

101.

Mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün

Muzāri' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Cānān odur ki meyl ide anı görince cān
Esbāb-ı hüsni hūb ola ammā be-şart-ı ān
2. Cānā metā'-ı mihrüñe dil müşterī iken
Olmamış idi 'aşk iline kārvān revān
3. Mihmān olunca derd ü gamuñ dilde mā-ḥazar
İki enār dāneledi çeşm-i hūn-feşān
4. Ceng itmege sitāre-i bahtumla eyledüm
Bu āh-ı pür şirārumı bir tīg-i zer-nişān
5. A'dāya baş egdüremez kimse **Bākıyā**
Şemşīr gibi olmayıcağ ser-be-ser zebān

102.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Sūz-ı 'aşkuñla kaçan kim dilden āh u zār olur
Āh dūd u dūd ebr ü ebr āteş-bār olur
2. Aḳsa eşküm dīdeden ol gevher-i nā-yāb içün
Eşk seyl ü seyl yem yem pür-dür-i şeh-vār olur
3. Yansa nār-ı sīnem üzre ḥasret-i ḥaddūñle nār
Nār nūr u nūr hūr u hūr pür-envār olur
4. Kūhdan geçse ḡam-ı zūlfūñle āhum şarşarı
Kūh deşt ü deşt bāğ u bāğ pür-ezhār olur
5. Ğoncaya baksa lebūñsüz çeşm-i **Bākı** bir nazar
Ğ.onca berg u berg ḥār u ḥār ḥançer-dār olur

101. TY. 1000: 99b. (87a.) **Bākı**: *Dīvān*: G.362.

102. TY. 1000: 99b. (87a.) **Bākı**: *Dīvān*: G.114.

2 2b.pür-dür-i:dür-i T 1000.

3 3a. nār-ı:dāğ-ı D.

4 4b.pür-ezhār:sünbül-zār olur D.

103.

Fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Oldı dil bir büt-i şîrîn-dehenüñ Ferhâdı
Aña lâlâ geçinür Hüsrev ü Şîrîn dadı
2. Bi’llah ey naḥl-i ter ol şîve-i reftâr nedür
Serv-i âzâduña kul eyledün’a şimşâdı
3. Ey şabâ zülf-i dil-âvîzini taḥrîk itdün
Bu kadar fitne vü âşûba sen olduñ bādî
4. Hem-demümdür şeb-i fûrkatde diyü haste gönül
Ögerek göge çıkardı bu gice feryâdı
5. Cevre katlanmak olurdı n’idelüm ey **Bâķī**
‘Ahd-i ḥübân gibi yok şabrumuzuñ bünyâdı

104.

Fâ ‘ilātün fâ ‘ilātün fâ ‘ilātün fâ ‘ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Rindler câmuñ ḥabâb-âsâ yüzine baqdılar
Mey gibi sâķī-i bezmüñ ayağına aqdılar
2. Keştī-i şahbâ keş-â keşden ḥalâş olmaz dahı
Tutdılar kanlu gibi muḥkem resenler taqdılar
3. Raḥt u baḥtın zevraķuñ ḥışm âteşine yakmağa
Vardılar gammâzlar şâh-ı cihâna çaqdılar
4. Bir iki mismârına var ise göz dikdün diyu
Başına gammâzuñ erbâb-ı zarâfet kaqdılar
5. **Bâķıyâ** kılsun mu‘aṭṭar bezm-i âfâķı nesīm
Pâdişahuñ micmer-i ‘adlinde şandal yaqdılar

103. TY. 1000: 100a. (87b.) **Bâķī**: *Dīvân*: G.520.

1 **Bâķī**

104. TY. 1000: 100b. (88a.) **Bâķī**: *Dīvân*: G.117.

105.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

Hezec + --- /+ --- /+ --- /+ ---

1. Göñül dāğ-ı gamuñla sīnede bir şem‘ uyandurmuş
Çerāğ-ı ‘aşka bir ġarrā kıızıl altunı yandurmuş
2. Göñüller nağdin almış yār girmiş halka-i zikre
Bir iki derd-mend āvāreyi varmış tolandurmuş
3. Dimeñ Mecnūna gelmiş ‘ākıbet Leylādan istiğnā
Belā-yı ‘aşk o ser-gerdānı cānından uşandurmuş
4. Bulup sakķā-yı hicrān teşne-leb şahrāda Mecnūnı
Ecel peymānesin şunmış hayāt ābına kandurmuş
5. Bu gün **Bākī**ye ol āfet vişālin va‘deler kılmış
Yalanlar söylemiş miskīni gerçekden inandurmuş

106.

Mef‘ülū fā ‘ilātū mefā ‘ilū fā ‘ilün

Muzāri‘ --- /- + - + /+ - - + /- + -

1. Cānā şafaķda şanma tülū‘ itdi māh-ı nev
Yaķdı cihānı āhım odı çıķdı bir ‘alev
2. Destār-ı şūfī hırķa-i zāhid ridā-yı şeyh
Devr-i lebūñde mey-gedelerde yatur ġirev
3. Tutdı cihānı nāle-i muṭrib çimende līk
Gülde ne çāre olmasa ġuş-ı suḡan-şinev
4. Öykündüġi’çün işiġüñe ey şeh-i cihān
Daḡı ne kılplar taķa eflāke māh-ı nev
5. **Bākī** çek imdi cām-ı ġam-i bezm-i fırķati
Kim didi saña yār gibi bī-vefāyı sev

105. TY. 1000: 100b. (88a.) **Bākī**: *Dīvān*: G.219.

4 4a.leb:dil D.

106. TY. 1000: 101a. (88b.) **Bākī**: *Dīvān*: G.400.

1 1b.āhım: ‘aşkuñ D.

2 2b.destār-ı şūfī hırķa-i zāhid:destār-ı hvāce hırķa-i şoft D.

3 3a.cihānı nāle-i muṭrib çimende:çimende nāle-i bülbul cihānı D.

107.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

Remel ++ -- / ++ -- / ++ -- / ++ --

1. Lebüñi āl ile öpmiş ola mı peymāne
İçeyin ölmez isem kanını kana kana
2. Nüş-ı cām eyler iken meclis-i mestān içre
Lebün ol hālet ile girmemek olmaz kana
3. Bezm-i meydür güzelüm kan ola şāyed arada
Çekmesün hançerini ğamzelerün mestāne
4. Rāzumı nāle ile 'āleme fāş eyledi dil
Bizi rüsvāy-ı cihān eyledi bir dīvāne
5. 'Ayş u 'işret demidür çekme ğam-ı devrānı
Bākıyā gel berü sāğar çekelüm rindāne

108.

Mef'ülü mefā 'ilü mefā 'ilü fe 'ülün

Hezec -- + / + -- + / + -- + / + --

1. Bir kerre eden hatt-ı ruh-ı yāri temāşā
Ayrık ol ider şanma çemen-zārı temāşā
2. Can gözi-y-ile rüy-ı nigāra nigerānuz
İtmez mi şanursuz bizi dīdārı temāşā
3. Mecnūn gibi elden komasun vādī-i 'ışkı
İtmek dileyen dāmen-i kühsārı temāşā
4. [Hengāme-i] aġyārı nifaķ itmege cehdüm
Halka nic'olur göstereyüm bārı temāşā
5. Tarz-ı ğazel-i **Tānī**'yi günden güne seyr èt
Elfāzı lāţif olmada eş'ārı temāşā

107. TY. 1000: 101a. (88b.) **Bākı**: *Dīvān*: G.437.

4 4a.eyledi dil:itdi göñül D.

108. TY. 1000:101a. (88b.)

1 **Tānī**

109.

Fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Berg-i gülden ruḥı ol lāle-‘izāruñ terdür
Nükte fehm eyle begüm ḥaylīce rengīn yirdür
2. Murğ-i dil nağmeleri şevķine gül ruḥlarınıñ
Ne şafa-baḥş edālar ne güzel yirlerdür
3. ‘Aynına şanma ğubārı ala erbāb-ı nazar
Bizi ḥayrān iden esrār-ı leb-i dil-berdür
4. Mīve-i vaşlına bir kāmety Tūbā güzelüñ
Zāhidā kim ki erişdiye yitişmiş erdür
5. Cūy-ı ḥüsn ābı taşup çıkmış o servüñ biline
Bākıyā şanma miyānında turan ḥançerdür

110.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Çeşm-i kattālūñ senüñ her laḥza āl üstindedür
Zülf-i şeb-rengüñ de her dem kıl u kāl üstindedür
2. Yüzüne cānā niçe teşbīh idem ki āfitāb
Her gün aḥşāmlar anı gördüm zevāl üstindedür
3. Gülşen-i ḥüsnünde cānā kıddüñ üzre ruḥlarıñ
Şanasın güldür açılmış bir nihāl üstindedür
4. Āh şeb-i hecrinde göñlüm vaşlın eyler ārzū
‘Āşık-ı dīvānenüñ fikri muḥāl üstindedür
5. Leblerüñ üzre görinen dostum ḥāl-i siyāh
Bir megesdür güyiyā şekkerle bāl üstindedür

109. TY. 1000: 101b. (89a.) **Bākı**: *Dīvān*: G.107.

110. TY. 1000: 101b. (89a.) **Muhibbi**: *Dīvān*: G. 939.

1 **Ġazel-i Muhibbi**

6. Dil ʔabībisin didüm bilmeyesin aḥvālını
Didi bildüm şimdi ol miskīn ne ḥāl üstindedür
7. Ger sorarsañ dostum ḥālın **Muḥibbī** ḥastenuñ
Bir nefes ʔaldı yitiş kim intikāl üstindedür

111.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Ḥalka ḥalka zülf kim ol ḥaṭṭ u ḥāl üstindedür
Şekl-i ṭuḡrādur miṭāl-i bī-miṭāl üstindedür
2. ‘Ārız-ı gül-gūnuñ üzre ḥāl-i fettanuñ senüñ
Fitneden ḥālī degül her laḥza āl üstindedür
3. Sā‘id-i sākī ile cām-ı mey-i gül-gūna baḡ
Bir gül-i sīr-ābdur gūyā nihāl üstindedür
4. Naḡş-ı ḥaṭṭ-i lāle-reng ol ‘ārız-ı pākīzede
Berg-i güldür gūyiyā āb-ı zülāl üstindedür
5. ‘Āşık-ı bī-ḡāreler bār-ı belāñ altındadır
Derd-mend üftādeler görseñ ne ḥāl üstindedür
6. Mīmdür gūyā dehānuñ şafḥa-i māh üzredür
Sīne beñzer şāne-i zülfüñ ki sāl üstindedür
7. Rūy-ı baḥtı bedr olur bürc-i şerefde ‘ākıbet
Her ki māh-ı nev gibi kesb-i kemāl üstindedür
8. Çarḡ yüz döndürmedin gül-şende ‘ayş it **Bākıyā**
Sebzeler zībā hevālar i‘tidāl üstindedür

111. TY. 1000: 102a. (89b.) **Bākī**: *Dīvān*:124.

1 **Naẓire-i Bākī**

3 3a.gül-gūna baḡ:gül-gūna yāde T.1000.

112.

Fe ‘ülün fe ‘ülün fe ‘ülün fe ‘ül

Remel + -- / + -- / + -- / + --

1. Yañağunda zülfün cemāl üzre cīm
Yüzünde dehānuñ kamer içre mīm
2. ‘İzāruñ gül-i ter qadūñ şāḥ-ı gül
Tenūñ sīm-i ḥāliş belūñ müy-ı sīm
3. Ne siḥr itdi bīnūñ ki parmağ ile
Yüzün āfitābını kıldı dü-nīm
4. Gözümde dişūñūñ ḥayāli-durur
Cihān içre var ise dürr-i yetīm
5. Gidelden o lāle-‘izār **Emrīyā**
Derūnumda dāğ-ı ğam oldu muḫīm

113.

Fe ‘ilātün mefā ‘ilün fe ‘ilün

Hafif + + -- / + + -- / + + --

1. Dil reh-i ğamda cāna qatlanmaz
Cān-ten-i nā-tüvāna qatlanmaz
2. ‘Aqlı qodum cünün yolın tutdum
Yol bilen kārbāna qatlanmaz
3. Bağ-ı ḥüsnūñ hevāsın añduqça
Göñül eşk-i revāna qatlanmaz
4. Kākülūñ müddet-i medīd ister
‘Ömr ise ol zamāna qatlanmaz
5. Ölür **Emrī** lebūñde yara görüp
Kimseler zaḥm-ı cāna qatlanmaz

112. TY. 1000: 103a. (90b.) **Emrī**: *Dīvān*:341.

1 **Emrī**

3 3b.kıldı:itdi

5 5a.kimseler:kimsene D.

113. TY. 1000: 103a. (90b.) **Emrī**: *Dīvān*:220.

3 3a.ḥüsnūñ:kūyuñ D.

114.

Mefā 'ilün fe 'ilātün mefā 'ilün fe 'ilün

Müctes + - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. Bu fānī evde ʔāḡ-ı günbed-i devrānı neylersin
Yerüñ zīr-i zemīn olur bülend eyvānı neylersin
2. 'Adem mülküne bir gün yalıñuz gitseñ gerek şāhum
Öñüñce şimdi ʔullar yürüdüp 'unvānı neylersin
3. Ölürsün ġayret-i akrān ile ey ʔālib-i manşib
Ya 'uḡbāda merātib ʔat' eden yārānı neylersin
4. Esīr-i cāh olanlar silsile dīvānesi olur
Alup boynuña ʔayd-i 'izzet-i devrānı neylersin
5. 'Ubeydī ḡāne-i tenden 'urūc it Beyt-i Ma'mūra
Deli olma yūri bu menzil-i vīrānı neylersin

115.

Mefā 'ilün fe 'ilātün mefā 'ilün fe 'ilün

Müctes + - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. Dehān-ı yār ḡayāliyle dem-be-dem 'āşıḡ
Vücūdın eyledi yok yirlere 'adem 'āşıḡ
2. Neler çeker güzelüm nerdübān-ı 'ışḡuñda
Çıḡınca ʔasr-ı vişāle ayak ayak 'āşıḡ
3. Revā mı baña ki Mecnūn-şıfat belālar ile
Müyesser olmaya vuşlat ölem ġidem 'āşıḡ
4. Şarāb-ı derd ile ser-mest olunca ey 'āşıḡ
Baña ne ta'ne ʔılursın ki 'āşıḡam 'āşıḡ
5. Taḡammül eylemeye **Rahmiyā** sipihr-i dü-tā
Çeker şu deñlü belālarla bār-ı ġam 'āşıḡ

114. TY. 1000: 103b. (91a.) 'Ubeydī: *Dīvān*: G.222

1 'Ubeydī Fermayed

2 1a.devrānı:gerdānı D.

115. TY. 1000: 103b. (91a.) **Bursalı Rahmī**: *Dīvān*:114

1 **Rahmi Guyed**

2 2b.ayak ayak:kadem kadem D.

4 4a.derd:'ışḡ; 'āşıḡ: zāhid D.;4b. ʔılursın: idersin D.

116.

Mef'ülü mefā 'lün mef'ülü mefā 'lün

Hezec -- + /+ ---- /- - + /+ ----

1. Derdüñ ne behey 'āşık bī-çāre neden olduñ
Bir yerde qarāruñ yok āvāre neden olduñ
2. Toğunmadı çün saña tır-i müjesi yārüñ
Ey sīne-i mecrūhum pür-yāre neden olduñ
3. Bir gonca sevüp ey dil hār-ı gama mı düşdüñ
Gül gibi bu gülşende şad-pāre neden olduñ
4. Ol mihr-i cihān-ārā olmadı gözüñden dūr
Ey gözlerümün yaşı seyyāre neden olduñ
5. Pā-māl-i maḥabbetsin yokdur başuña çāreñ
Çak böyle 'Ubeydī sen bī-çāre neden olduñ

117.

Mefā 'lün mefā 'lün mefā 'lün mefā 'lün

Hezec + ---- /+ ---- /+ ---- /+ ----

1. Ayağum adım atmaz bir qadem mey-hāneden gayrı
Elüm bir nesne tutmaz sākīyā peymāneden gayrı
2. Koy'a gavgāyı ey vā'iz kulağum nesne gūş etmez
Şurāhī gūlgülüyle na're-i mestāneden gayrı
3. 'Aceb mi zāhidā hūr-u behište nāzır olmazsam
Gözüm bir nesne görmez şāhid-i kāşāneden gayrı
4. Nice rengīn ü şīrīn olmasun güftār-ı dil-sūzum
Dilüm bir nesne zıkr itmez leb-i cānāneden gayrı
5. 'Ubeydīnün mekānını şorarsañ ey perī-peyker
Yatağı yokdur ol dīvānenün vīrāneden gayrı

116. TY. 1000: 104a. (91b.) 'Ubeydī: *Dīvān*:G.164

1 'Ubeydī

117. .1000: 104b. (92a.) 'Ubeydī: *Dīvān*: G.305

2 2a.vā'iz:zāhid D.

118.

Mef'ülü mefā 'ilü mefā 'ilü fe 'ilün

Hezec -- + /+ -- + / + -- +/+ --

1. Dünyaya ki biz sîne delüp vāy ile geldük
Monlāyilerüz encümene nāy ile geldük
2. Keştî-i vücūd eyledi çok tayy-ı merâtib
Emvâc-şifat cūşîş-i deryâ ile geldük
3. Şeftâlu-yı la'l-i lebûñ ey tâze nihālüm
Dersek n'ola gülzāruña eyvâ ile geldük
4. Āzādelerüz bir bize cennetle cehennem
Zāhid bizi şanma ğam-ı ferdâ ile geldük
5. **Rahmî**ye dinürse n'ola tuṭî-i belāgat
Mısr-ı sūḥana ṭab'-ı şeker-ḥâ ile geldük

119.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

Remel - + -- / - + -- / - + -- / - + -

1. Tāk-ı kaşrı neyleyem ben sākin-i vīrāneyin
Taşı taş üzre komaz bir 'āşık-ı dīvāneyin
2. Şeh-perüm şalsam söyünür şarşarından şem'-i māh
Bezm-i 'aşk-ı yārda şol âteşin pervāneyin
3. Zevk iden keyfiyyet-i ḥālüm olur ğāyetde mest
Sākî-i bezm-i kaza destinde bir peymāneyin
4. Ehl-i tecrîdem çarāğ-ı bezmüm olmuştur şihāb
Tārem-i ā'lāda 'İsā ile hem-kāşāneyin
5. Yaptı Şîrîn kaşrını Ferhād gerçi **Rahmîyā**
Taşı taş üzre komaz bir 'āşık-ı dīvāneyin

118. TY. 1000: 104b. (92a.) **Bursalı Rahmî**: *Dīvān*:117.

3 3b.dersek:şunsañ D.

119. TY. 1000: 105a. (92b.) **Bursalı Rahmî**: *Dīvān*:168.

120.

Mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün

Muzāri' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Bir serv-ḳadd ü lāle ḥad ü gül-beden güzel
Şoyundu girdi ḳaplucaya āh igen güzel
2. Tağıtdı kākülünü şu içinde ol perī
Dīvāne etdi ḥalkı o ḡonce-dehen güzel
3. Çıḳdı 'amīḳ-i ḥavzdan oturdı yanına
Pehlū-yı ḳodı pehlūma ol sīm-ten güzel
4. Hüsni gördi gözyaşın aḳıtdı cāmlar
Ābı melek gibidür o dürr-i 'aden güzel
5. Beñzetme Çīn-i zülfini miske idüp ḥatā
Çıḳmaya miṭlī gibi Semerḳanddan güzel
6. Her bir beñine Rūmeli ḳıymet-durur anuñ
Anatolu efendisidür Bursadan güzel
7. Āşūba virdi ḥatṭı vü ḥālī zemāneyi
Pür fitne ḳodı zāyirī ol pür-fiten güzel

121.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

I

1. Cām-ı meyden mest olanlar kendüyi Cem şandılar
Cür'asın tīg-ı ecel zaḥmına merhem şandılar
3. Bezm-i ḡamda sāḳī-i devrānı maḥrem şandılar
Bir dem iken devlet-i dünyāyı bir dem şandılar
5. Bu fenā gül-zārınuñ 'ayşını 'ālem şandılar

II

1. Çözdü sünbüller benümçün ṭurre-i ṭarrarını

120. TY. 1000: 105a. (92b.)

1 **Bursalı Rahmī**

121. TY. 1000:105b.(93a.) Muhammes:Tahmiş **Necāti**'nin 74.Gazeline **Fazlī** tarafından yapılan tahmistir.**Fazlī**:Dīvān:30.

- Dökdi bülbüller gözinden eşk-i gevher-bārını
3. Nāḥun-ile pāre pāre kıldı gül ruḥsārını
Şol kadar zārılığ etdüm kim cihān gül-zārını
5. Ḥān-kāh-ı şīven ü eyvān-ı āhum şandılar

III

1. Dest-i qahr ile yaqasın çekdiler çāk etdiler
Ḳuri yīre yaşını bī-çārenūñ aqıtdılar
3. Bād-ı hışm ile yūregın oynadup incitdiler
Yire sürdiler yüzün başum gibi acıtdılar
5. Bilmezem deryā-yı ‘Ummān’ı benüm nem şandılar

IV

1. Āb-ı ḥayvān ile kılmışlar ezel taḥmīrūñi
Ehl-i diller göricek āyīnede taşvīrūñi
3. Eyledūñ la‘lūñ gibi cānum içinde yirūñi
Çünki naḳşuñda senūñ bulmadılar tezvīrūñi
5. Bağrına başmış yatur ‘İsā’yı Meryem şandılar

V

1. Bu fenā bezmin felek **Fazlī**’ye kılmışdur maḳām
Kāse-i serden içürdi tolular anda mūdām
3. Şimdi qahr ile felekden almağ-içün intikām
Şundılar bir cūr’a kim bir yıl yeter içen temām
5. Ol perī-rūlar **Necātī** bizi ādem şandılar

122.

Fe ‘ilātūn fe ‘ilātūn fe ‘ilātūn fe ‘ilūn

Remel + + -- /+ + -- /+ + -- /++ -

I

1. Cilve itdi yine bir kaç büt-i meh-rū begler

3 nāḥun:nḡḥun:D.

5 āhum:mātem:D.

III

1 yaşını:başını:D.

V

4 bir yıl yeter:biñ yıl yaşar:D.

5 ol:bu:D.

122. TY. 1000:106a.(93b.) Muhammes:Taḥmīs-i **Mu‘īdī** be-ğazel-i **Necātī** G:67.

I

- Niçe büt her biri bir serv ü semen-bū begler
3. Şalınur nāz ile āşıklara karşı begler
Bir alay oldu perī şīveli āhū begler
5. Gözi āhūlaruñ alayına yāhū begler

II

1. İrişüp yine dimāğuma nesīm-i seherī
Lāle-veş tazeledi her yaña dāğ-ı cigeri
3. Dökilürse yeridür toprağa eşküm güheri
Bir perī için akar iki gözüm çeşmeleri
5. Şakınuñ bilmiş oluñ ılıdur ol şu begler

III

1. Mürğ-i cān kim öter eski vaṭanın unutmaz
Bizi feryād ile uzun giceler uyutmaz
3. Tursa yüz yıl bu cihān içre nişimen tutmaz
Raht u bahtum götüri oda urursañ dutmaz
5. Bir iki gün beni bu dünyede maḥbūb egler

IV

1. Āşık-ı ḥaste-i dilem bir gül-i nāzūk-bedene
Bağmazam bir gül-i şeydā gibi şahn-ı çemene
3. Āh kim ḥasret ile döndi yüzüm nesterene
Bī-vefālıklar ider yolına cānlar virene
5. ‘Acebā böyle m’olur dünyede hep bu begler

V

1. Ey **Mu‘īdī** yeter olduñ bu hevā yolında peyk
Nice bir il sözine ola cevābuñ lebbeyk
3. Hāḫ ‘ināyet ide bir gün diyesin tevbe ‘aleyk
Ne **Necātī** ne güzeller ne selāmün ne ‘aleyk
5. Fāriğüz idemezüz kimseye tapu begler

3 3a. şalınur:şalınıp D.

III

4 raht u bahtum götüri oda urursañ dutmaz:kimseye uymasun ulaşmasun Allāh Allāh D.
5 Bir iki gün beni bu dünyede maḥbūb egler:Zülf-i bī-dīn ile ol gāmze-i cādū begler D.

IV

1 1b.bir gül-i:bülbül-i D.

V

3 3a.ide:kıla D.

123.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Künc-i hasret olmasun yā Rab turağı kimsenüñ
Şu'le-i āh olmasun her şeb çerāğı kimsenüñ
2. Vay eger böyle yakarsa nār-ı dūzaḥ 'āşīyi
Nār-ı fūrkat yakmasun bağrında dāğı kimsenüñ
3. Ben gözümden gördüğüm ben nāleden işitdügüm
Görmedi işitmedi gözi kulağı kimsenüñ
4. Yañılup öpsem didüm sākī şaşırdı ayağum
Şaşmasun bu devrde yā Rab ayağı kimsenüñ
5. 'İşkdan Hāk göñlümüz bir lahza ḥālī itmesüñ
Zātī'yā āteşsüz olmasun ocağı kimsenüñ

124.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

Hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1 Şorarsañ biz bu dünyāyı ne resm üzre vatan bulduk
Degül encüm delinmiş saḫfı bir dār-ı kühen bulduk

125.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Götürüp nokta gibi ortaya atdı beni çarḥ
Başladı kendi kıyı çizmeye pergār gibi [çarḥ]

123. TY. 1000: 106b. (94a.) **Zātī**: *Dīvān*:G.729.

1 **Gazeliyyāt-ı Zātī**

124. TY. 1000: 107a. (94b.) Müfred

125. TY. 1000: 107a. (94b.) Müfred

126.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Haste çeşmin al vālā ile dilber bağlamış
Dêr gören kanluyı āl ile o server bağlamış
2. Çeşm-i cellādın anuñçün bağlamış ol pādişāh
Mest olup gavğa içün yanına hañcer bağlamış
3. Zülfine hem-dem olaldan her hevāyı terk idüp
Fülk-i dil deryā-yı ‘ışkuñ içre lenger bağlamış
4. Görmedi bu resme Rumı ve Hıttāyı seyr iden
Kākülün kim kıl kalem birle girihler bağlamış
5. Dir görenler vaşf-ı dendānuñda nazm-ı **Zātī**’yi
Zātī bu nazm-ı dürrer-bārı ne cevher bağlamış

127.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Yoluña şunlar ki naqd ü hānümānlar döktiler
Ġam meta‘ın aldılar naqd-ı revānlar döktiler
2. İtlerin meyl eylesün deyü ten-i fersūdeler
Geldiler kūyuñde yer yer üstüh^vānlar döktiler
3. Nüş-i cān anlara kim ‘aşkuñ meyinden mest olup
Dīde cāmından şarāb-ı ergavānlar döktiler
4. Sīm-i eşki naqd-i cānı gibi şaklarken gönül
Yoluña anı bu çeşm-i dür-feşānlar döktiler
5. Almağa **Sa‘yī** gibi bāzār-ı ğamda ğussañı
Niceler naqd-i hayāt-ı cāvidānlar döktiler

126. TY. 1000: 107b. (95a.) **Zātī**: *Dīvān*:G.584.

1 1a. kanluyı āl ile:āl ile kanluyı D.

127. TY. 1000: 107b. (95a.)

1 **Ġazeliyyāt-ı Sa‘yī**

2 1a. T 1000 - hānümānı.

128.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Bağ-ı dehre lāle-veş dāğ ile gelmiş āşıķuz
Mail-i 'aşķuz belā odına yansaķ lāyīķuz
2. Sāğar olaldan sifāl-iser sebū olalı ten
Mest-i 'aşķuz zahidā şanma ki bizi ayıķuz
3. Sīneler çāk eyleyüp ızhar-ı 'aşķ etsek ne tañ
Şubḥ-veş mihrüñle çün yüzi ağ alnı açıķuz
4. Soñradan geçdi belā zencīri Mecnūn boynına
Bend-i ğamdan ey şaçı Leylī biz andan sabıķuz
5. Üstüḥ^Vān cismümüzdür nerdübān-ı ķaşr-ı ğam
Pāye-i 'aşķ içre biz Sa'yī yolında yanıķuz

129.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Şāh-ı 'aşķam dūd-ı āteş-nākdür başımda tāc
Mülk-i ğamdan tīg nār-ı ah ile aldum ḥarac
2. Zaḥm-ı ḥūn-bārumla cism-i pūr-şıkāfum dir gören
Buña cerraḥ-ı eceldür eyleyen ancaķ 'ilāc
3. Pūte-i ğamda dilā cānuñ eritmezseñ eger
Naķd-ı ķalbūñ bulmaya bāzār-ı 'aşķ içre revāc
4. Saķīyā şun şāğarı bu devr içinde şınmadın
Kāse-i ser seng-i miḥnet birle mānend-i zücāc
5. Āb-ı ḥasret dīdede dilde hevā-yı nār-ı 'aşķ
Sa'yīniñ ḥāķi meger bunlarla bulmışdur mizāc

128. TY. 1000: 108a. (95b.)

129. TY. 1000: 108a. (95b.)

130.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Niçe bir dirsün be şūfī sāğar u şahbāyī қо
Bir daği baña bu sözi söyleme gavğayı қо
2. Muẓtarib hāl eyleme diller perişān olmasun
Bir dem ey bād-ı şabā ol zūlf-i misk-āsāyī қо
3. Ömre çünküm i 'timād olmaz bugünden yarına
Her kıyāmet baña luṭf it va 'de-i ferdāyī қо
4. Var iken 'ālemde ey dil şāl-i miḥnet tāc-ı ğam
Giyme zer-beft-i cihānı atlas-ı dünyāyī қо
5. Öykünürmüş şīve-i çeşm-i nigāra bir daği
Añma **Sa'yī** baña ol nergis dinen a 'māyī қо

131.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Cānda çok derd-ü-elem dilde ğam-ı yārüm var
Nem ola gözde daği eşk-i güher bārüm var
2. Ğam beni şöyle zayıf eyledi kim dildārda
Taḫtım yok deĝmge bir iki güftārüm var
3. La 'le dönse yāşumıñ rengi n'ola 'aksinden
Dīdede çünki ḫayāl-i ruḫ-ı dildārüm var
4. Ḥacil itdi seni nāz ile ḫırām-ı yārūñ
Şaḫın ey serv dime bir daği reftārüm var
5. Nice ḫün-dil olayın **Sa'yī** belā küncinde
Pister-i ğamda yatur bir dil-i bīmarüm var

130. TY. 1000: 108b. (96a.)

131. TY. 1000: 108b. (96a.)

132.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Şol şeh-i ebrû-kemānuñ kılıyam kurbānıyam
Kim diye ben hāste-diller derdinüñ dermānıyam
2. Dün gice kūyuñda ben firdevsi gördüm hābda
Didi kim dīdārsuz 'āşıkларуñ zındānıyam
3. Hāle içre rakşa girmiş döne döne dir kamer
Devr içinde bir meh-i bī-mihr ser-gerdānıyam
4. Nice hayrān olmayam esrār-ı lā'l-i dil-beri
Her kime şordumsa dir ben de anuñ hayrānıyam
5. Yöreme uğramaz ürker **Zātī**'yā āhū-yi 'aql
Bīşe-i 'ışkuñ ten-i zerd ile bir kaplanıyam

133.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Çekmişem çok gözleri cellādlar işkencesin
Görmedüm bī-merhametlükde nigārā sencesin
2. Yaşum içre gör benüm müjgān-ı hūn-ālūdemi
Burdı zenginlükde deryālarda mercān pençesin
3. Şu gibi her sūya ey peyk-i sirişküm ol revān
Cüst-ü-cū it kandadur gör ol gönül eglencesin
4. Vaşlına olmaz bahā ey Yūsuf-ı Mısr-ı behā
Mülk-i Rūmuñ ser-be-ser cem' itseler ispencesin
5. Nakd-i kalb ü şabr u 'aql u ihtiyārı kalmadı
Zātī rāh-ı 'ışkda harc eyledi olancasın

132. TY. 1000: 109a. (96b.) **Zātī**: *Dīvān*:G.921.

1 **Ġazeliyyāt-ı Zātī**

2 1a.şol:ol D.

3 3a.rakşa girmiş döne döne dir kemer:döne döne çarha girmişdür kamer D.

5 kaplanıyam:aşlanıyam D.

133. TY. 1000: 109b. (97a.) **Zātī**: *Dīvān*:G.1131.

134.

Fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Ey gönül kimseye mihr itme o māhuñ var iken
Kime kul olasın anuñ gibi şāhuñ var iken
2. Ḵalb-i ‘uṣṣāk nice döysün eyā şāh-ı cemāl
Ḥaylī şaf şaf müjeler gibi sipāhuñ var iken
3. Sebeb olsun beni şalb itmege Manşūr gibi
Kime boynum egeyin zūlf-i siyāhuñ var iken
4. Kim inanmaz saña cān virdüğine ḥalk-ı cihān
Ḥalet-i ḥüsn gibi ḥüb güvāhuñ var iken
5. Didi dil-ber seni cevır ile ne lāzım yakmak
Zātī ‘ālem yakıcı āteş-i āhuñ var iken

135.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Aramızda ger bizüm fūrkat düşerse yār ile
Derd ile bir āh idem yir yir felekler yarıla
2. Beni bīmar eyledi bir laḥza söyleşmez gelüp
Sağ olursam söyleşem ol gözleri bīmār ile
3. Germ olup baḥt itdügiçün ol ruḥ-ı gül-nār ile
Şem‘i gördüm od gibi vardı tutışdı nār ile
4. Ölmesün bu gün ben anı öldürem yarın dimiş
Yarına kaldı işüm āh ol kıyāmet yār ile
5. **Zātī**’yā hīç öldüğüme acımadum dünyede
Hem-dem olsam bir nefes ger ol şeker-güftār ile

134. TY. 1000: 110a. (97b.) **Zātī**: *Dīvān*:G.1134.

135. TY. 1000: 110a. (97b.) **Zātī**: *Dīvān*:G.1296.

136.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. ‘Āşıkūñ ahı felekde Zöhreye dem-sāz olur
Ḳaddi çeng-ü-cismi kıldan ince beñzi saz olur
2. Āşikāre eylemezdüm mihrüñi ey meh velī
‘Āşıkūñ āh-ı derūnı ah kim ğammāz olur
3. ‘Ādeti ‘āşıklarūñ cevre taḥammül eylemek
Şan‘ati dil-berlerūñ cevır ü cefā vü nāz olur
4. Az dilber görmedüm çok memleket seyr eyledüm
Sen kadar çok cevır ider cānā cihānda az olur
5. Sidre ḳaddūñ üstine bir müntehā medḥ okudum
İşidenler didiler nice bülend āvāz olur

137.

Fā‘ilātün mefā‘ilün fā‘ilün

Hafif - + - - / + - + - / - -

1. Meylim ol nāzenīne ḳalmışdur
Ṭalebim būsesine ḳalmışdur
2. Çāk çāk olmaduk firaḳından
Ne giribān ne sīne ḳalmışdur
3. Dil-i eḥbābdan gidüb şefḳat
Yerine kibr ü kīne ḳalmışdur
4. Köhne rındān-ı bāde-keşlerden
Sākī ancak kemīne ḳalmışdur
5. Zevḳin eṭfālīñ eyler itsün kim
Pederinden ḥazīne ḳalmışdur

136. TY. 1000: 110a. (97b.) **Zāti**: *Dīvān*:G.387.

137. TY. 1000: 110a. (97b.) **Tānī**

6. Şahn-ı gülşende nâleler etmek
'Andelîb-i hazîne kalmışdur
7. Zemm-i ağıyardan ne gam **Tânî**
Yâve-gûdur diline kalmışdur

138.

Fâ 'ilātün fâ 'ilātün fâ 'ilātün fâ 'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Yâra añmışlar beni ben bilirem anı demiş
Yıl geçer yâd eylemez nice bilişdür bu biliş
2. Çeşme-i hayvân akar şu gibi şerh itmiş lebûñ
Lîk ey rûh-i revân dahî beyâza çıkmamış
3. Kaddüñe ey serv elif sehv ile harf atmış meger
Kim anuñ barmağına yürütdi kâtibler kâmiş
4. Kîse-i cismüñdeki nakd-i hayât-ü-rûhuma
Ey kemân-ebrû senüñ peykân-ı tîrûñ urdı diş
5. Âteş ahumdan harâret ıssı geçmiş **Zâtî**'yâ
Anuñ için yüzine karşı vurur iller karış

139.

Mef'ülü mefâ 'ilü mefâ 'ilü fe 'ilün

Hezec - - + / + - - + / + - - + / + - -

1. Kan oldı yürek gamze-i bürrânuñ ucından
Cânuma geçüpdür güzelüm anuñ ucından
2. Had yok şu kadar irdi kazâsı okuñuñ kim
Ey kaşı kemân sîneme peykânuñ ucından
3. Kıl baña 'inâyet nazarın yaralar urdı
Çeşmüñ dil-i şad-pâreye müjgânuñ ucından
4. İp geçdi gönüller çekilür dâr-ı bekâyâ
Boyuñlarına zülf-i perîşânuñ ucından

138. TY. 1000: 110b. (98a.) **Zâtî**: *Dîvân*:G.577

1 1a.bilürem: bilürin D.

139. TY. 1000: 110b. (98a.) **Zâtî**: *Dîvân*:G.1102

5. Anuñ güzelüm öte ucıdur senün ānuñ
Zātī seni ğayetde sever anuñ ucından

140.

Fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün

Remel ++ -- / ++ -- / ++ -- / ++ --

1. Hecr ile rişte-i cāna nice āteş urasın
Boynumu şem‘ fetīli gibi nice burasın
2. Tırayın öldüreyin ben seni bir gün dir idüñ
Hüner oldur ki bu gün ‘ahdüñe cānā tırasın
3. Sāhil-i baħr-i ğama çıkmış idüm gice didüm
Didi düşündür ola umma karasın göresin
4. Şöyle pür-süz idelüm şī‘ri ki yaqsun işiden
Āteş-i āh ile kaşr-ı felekün küngüresin
5. Dīl-i divāne ‘aceb şerbet ile uşlana mı
Zātī’yā la‘l-i leb-i yāra mükerrer şorasın

141.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Māh-rūlar gördüğince dīde pür-ħün olmada
Ah kim günden güne ħālüm diger-gün olmada
2. Uşda geldüm dēr beni aldar gider ol dil-firīb
Gıtdüğince ben faķır üftāde maġbūn olmada
3. Göreyin tır yüzüñi didükce cevır eyler tırur
Tırdüğınca āh kim baġrum benüm ħün olmada
4. Leylī zülfünden ne gördi bilmezin her gün varur
Ey perī sevdāyī dil vardukça Mecnūn olmada
5. Söz yerine **Zātī** cevherler şaçar geldükce yār
Sözleri gün geldüğince dürr-i meknūn olmada

140. TY. 1000: 111a. (98b.) **Zātī**: *Dīvān*:G.1120

2 2b.cānā:şāhum D.

141. TY. 1000: 111a (98b.) **Zātī**: *Dīvān*:G.1369

142.

Fe ‘ilātün mefā ‘ilün fe ‘ilün

Hafîf + + - - / + - + - / + + -

1. Müşg-büluk saçına kalmışdur
Fitnelik beñlerine kalmışdur
2. Tîğ-i ğamzeñ elinden a zâlim
Ne giribân ne sîne kalmışdur
3. Raḥm ider yok baña benüm ḥālüm
Erḥamü’r-rāḥimîne kalmışdur
4. Kullaruñ içre nâ-murād hemân
Begüm ancak kemine kalmışdur
5. Gitdi dil ey **Behiştî** yâre revân
Bilmezem cân nesine kalmışdur

143.

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün

Hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. Benüm āhum kadar sâlik ‘aceb olur mı ‘âlemde
Tokuz çarḥı çıkub yüz şevk ile seyr itdi bir demde
2. Şarāb-ı derd ile pür şîşelerdür meclis-i ğamda
Dögünmekden kabarcıklar ki peydâ oldu sînemde
3. Raḳîbi añdı meclisde ağular yağdı ağzından
Benümçün zehr şaklarmış dirîġâ yâr ḥâtemde
4. Temāşâ eylemek hoşdur velî ol çeşm ü ebrüyı
Benüm rûḥum benüm ‘aynum benüm gönüm o perçemde
5. Helāk itmeklüge anı ne lâzım ḥancer-i bürrân
Helāk olup durur **Zatî** yüzüñi gördügi demde

142. TY. 1000: 111a. (98b.) **Behiştî**: *Dîvân*:G.161

143. TY. 1000: 111b. (99a.) **Zatî**: *Dîvân*:G.1375

144.

Mef'ülü fā'ilātü mefā'ilü fā'ilün

Muzāri' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Ol kimsenüñ ki hem-demi maḥbûb-u bâdedür
Şâfî revânı Merve ḥaḳı içün Şafâdadur
2. Dil âb-ı 'ârızuñ geçüben vardı zülfüñe
Didi şükür ḥudāya ki ayak karadadur
3. 'Ömrinde bir gice saçuñı düşde görenüñ
Ta'bîri bu ki 'ömri be-ğāyet ziyâdedür
4. 'Uşşākuñuñ kapuñda gözi yaşına şebîh
Pervîn imiş ki menzili evc-i semâdadur
5. Benden rakîb ayıramaz dime dil-beri
Ey **Zâtî** ğâfil olma ki şeytân aradadur

145.

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Gül üzûlsün gonca açılsun baña sen gül yiter
Ağlasun bülbüllerüñ ey gonca tek sen gül yiter
2. Ey kamer-ruḥ fî-l-meṭel bir bende-i ferzâne-veş
Atı öñince piyâde sen şehüñ ben kul yiter
3. Muṭribā kânûn odur kim sâzuñı al çengüñe
Bizi söyletme şurâḥî didügi kul kul yiter
4. Bir nedür ben bülbülüñ zaḥmı hezâr ur cânına
Didüm ol gonca ayıtdı 'ârife bir gül yiter
5. Açılup gül kalmasa hergiz neğam bülbül ne ğam
Câm gül **Zâtî** şurâḥî ğulguli bülbül yiter

144. TY. 1000: 111b. (99a.) **Zâtî**: *Dîvân*:G.179

145. TY. 1000: 112a. (99b.) **Zâtî**: *Dîvân*:G.180

146.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Veh ki bir yirde yine ağıyar ile dil-ber yürür
Çarh-ı zālīm döne döne baña cevır eyler yürür
2. Bu kerāmet az mıdur kim bezmümüzde zāhidā
Sākīler šāhid ayağ üzre mey-i ahmer yürür
3. Ebr-veş olmak gerek ādem hayālu olıcak
Pür hayādur yüzi şuyından degirmenler yürür
4. Ol büt-i Çīn šāne urşa çin şehir şeb zülfine
Gūyiyā Çīn üstine şaf bağlayup leşker yürür
5. Ey perī mecnūn idelden Leylī zülfün **Zātī**'yi
Rūz-u-şeb tağlar başında ebr-veş ağılar yürür

147.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

Hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. Nigārīn çīn-i zülfine velī misk-i Hıta dirler
Olurlar mürtekib küfre müselmānlar haṭā dirler
2. Raḳīb-i kāfirūn yıḳdukca cānā ḳal'a-i ḳalbin
Şafālar kesb idüp cümle müselmānlar ḳazā dirler
3. Seni bulınca ben çok derd çekdüm şorayın bārī
Senūn lā'lūn benüm cānum ḳamu derde devā dirler
4. N'ola ben ḥastayı öldürseñüz didükce ol dem tīz
Çıḳarub tīg-ı bürrānı güzeller hoş ola dirler
5. Cihānda devletüm tācı ve taḥtı n'eylesūn **Zātī**
Aña yitmez mi bu devlet ki saña mübtelā dirler

146. TY. 1000: 112b. (100a.) **Zātī**: *Dīvān*:G.190

147. TY. 1000: 112b. (100a.) **Zātī**: *Dīvān*:G.197

148.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

Hezec + --- /+ --- /+ --- /+ ---

1. Seni bir serv-i āzāda efendi mübtela dirler
Cihān aña gulām iken kul oldu pādīšā dirler
2. Saña ol gösterür dünyā gibi itdüklerün bir bir
Cemāl-i dil-bere āyīne-i gītī-nümā dirler
3. Be hey kāfir seni cevır ile öldürürse ol hūnī
Baña cevır eyleme yoḥsa işidenler gāzā dirler
4. Benüm cānum acır cānā seni cevır ile acıtsa
İşidenler velī itdüklerin buldı revā dirler
5. Neler çekdüğüñi cānā sen anuñ kaşı yayından
Görenler **Zātī**'ye cevır eylemek hoş midı yā dirler

149.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

Hezec + --- /+ --- /+ --- /+ ---

1. Faşāhat nehrine māhī o cānānuñ zebānıdır
Belāgat baḥrına ey dil şadef anuñ dehānıdır
2. Beni yirden göge ol meh yakupdur çarḥ-ı pür-encüm
Şirār ile mülemma' āteş-i āhum duḥānıdır
3. Gerekmez sāz-ü-mey sensüz fiğānumla gözüm yaşı
Sadā-yi erganun ile şarāb-ı erḡavānıdır
4. Ğurāb-ı dūd-ı āhum gice eflāke çıkarmışdur
Görinen māh-ı nevdür şanma pehlüm üstühānıdır
5. Göre idi **Zātī**'yā Ḥassan diye idi idüb istiḥsān
Suṭūrı şi'rūñuñ kaşır-ı belāgat nerdübānıdır

148. TY. 1000: 113a. (100b.) **Zātī**: *Dīvān*:G.201

149. TY. 1000: 113a. (100b.) **Zātī**: *Dīvān*:G.245

150.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

Hezec + --- /+ --- /+ --- /+ ---

1. Binā-yı devlet-i hüsne tayanmaz şol ki dānādur
Begüm nice 'imāretler harāb eyler bu dünyādur
2. Mürekkeb olsa deryālar yazılmaz yaşumuñ vaşfi
Benüm iki gözüm kâbil degüldür şerha deryādur
3. Hālilüm ni'metüñ hākkı gam-ı lā'lüñ yimek her dem
Eger kim illere müşkil gelürse baña halvādur
4. N'ola 'aynuñla kaddüñ zülfüñ ağzuñ gözlesem dāyim
Benüm çok sevdüğüm men' eyleme 'ālem temāşādur
5. 'Aceb mi adı çıkısa halk içinde **Zātī**'yā anuñ
Senüñ hōd şı'irinüñ her beyti bir garrā mu'ammādur

151.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Görmesem bir gün yüzüñ ey meh beni gam öldürür
Ger görürsem zevk-ü-şādī gördüğüm dem öldürür
2. Dir imişsin cān veren yolumda irer vaşluma
Ey perī-peyker senüñ bu sözün ādem öldürür
3. Dostuñ ile düşmenüñ 'ālemler eylerler diyu
Günde biñ kerre beni mecmu'-ı 'ālem öldürür
4. Yüzine bakmayayın öldüreyin gamdan dimiş
Eyle eyler saña ol hūnī beni hem öldürür
5. Çekme zahmet **Zātī**-i dil-hasteyi öldürmege
Ey tabībüm derd-i guşsañ anı her dem öldürür

150. TY. 1000: 113b. (101a.) **Zātī**: *Dīvān*:G.257

1 lb. eyler:oldı D.

5 5a.adı çıkısa halk içinde:halk içinde adı çıkısa D.;5b. hōd şı'irinüñ:eş'āruñuñ D.

151. TY. 1000: 113b. (101a.) **Zātī**: *Dīvān*:G.286

1 lb.zevk-ü-şādī gördüğüm dem: gördüğüm dem zevk-ü-şādī T 1000.

152.

Fe 'ilātün mefā 'ilün fe 'ilün

Hafif + + - - / + - + - / + + -

1. Zaḥmumuñ ağızı katı yaprakdur
İşi derd-i derūnum açmakdur
2. Baña billāhi hem-dem itme anı
Nālemūñ sayruluğı yañşakdur
3. Hüsünüñ şemsesinden ay ile gün
İki dāne hıṭāyī yaprakdur
4. İşıgūñden murādum ağıyarı
Gözümüñ yaşı ile ırmağdur
5. Yüzini görmek ol mehūñ bir gün
Zātī iki cihāna aylakdur

153.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

Hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. Göñül cān ile bir māh-ı hilāl-ebrūya 'āşıkdur
Ki şehir içinde ol māhuñ yüzi ağ alnı açukdur
2. Ne maṭla' kim disem şevk-i cemāl ile düşer rüşen
Gören şanur teşevvukdan ahādīt-i Meşārikdur
3. Aña ve'l-leyl yazılmış iki tūmārdur zūlfūñ
Benüm 'ömrüm anı yazup ayağa salma yazukdur
4. Gice gündüz bir iki gün güler yüzüne maḥlūkuñ
Bu dehr-i dūna aldanmañ iki yüzlü münāfıkdur
5. Dönüp dolāba ey gül-ruḥ akar yaşı döner başı
Cemālūñ bağına **Zātī**-şifat her kim ki 'āşıkdur

152. TY. 1000: 114a. (101b.) **Zātī**: *Dīvān*:G.397

153. TY. 1000: 114b. (102a.) **Zātī**: *Dīvān*:G.463

2 TY. 1000: Varak 115a 116a'ya kadar Farsça bir kaside.

154.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Şol güzel kim şan'at-ı cevr-ü-cefā Cemşīdidür
Dil feraḥşād eyleyen anuñ yüzi ḥorşīdidür
2. Şāne el çekmez senüñ turrañdan ey 'ömrüm didüm
Didi ol şāne degüldür turramuñ teşdīdidür
3. Ḥaylıdan ḳabẓ itdi 'Azrā'ıl-i fūrḳat rūḥumı
Cān olan cismümde cānā vuşlatuñ ümmīdidür
4. Nāle āvāz-ı bülend ile menār-i çarḥda
Okuduğı 'ıṣḳuñuñ taḥmīdi-vü-temcīdidür
5. Dāyimā sen rūze-dār ol zāhidā firdevsi tüt
Zātī'nün maḳşūdı cānānuñ vişāli 'īdidür

155.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Çün nesīm-i zūlf-i yāra hem-dem olduñ bir nefes
Ey şabā sağ-u-esen oldukça sen 'ālemde es
2. Kār-bān-ı derd gelmişdür derūnum şehrine
Şanma cānā inlerem andan gelür bang-i ceres
3. And içermişsin raḳībūñ başına her dem şehā
Gel du'ā-yi seyf ḥaḳı içün kerem kıl anı kes
4. Sofiyā şāfī yolın şu gibi pāk itmek gerek
Görmege dīzār-ı yāri her kim eylerse heves
5. **Zātī**'yā cān vir reh-i 'ıṣḳında yāruñ öl diril
Çün yolında ölene cān virür ol 'İsī-nefes

154. TY. 1000: 116b. (104a.) **Zātī**: *Dīvān*:G.442

Zātī

155. TY. 1000: 116b. (104a.) **Zātī**: *Dīvān*:G.571.

156.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Ah kim şāhān-ı hüsnuñ 'ahdinüñ bünyādı yok
Defterinde bunlaruñ hergiz vefānuñ adı yok
2. Tatlu tatlu söyleşürler dā'imā ağıyar ile
Acı acı 'āşıkā diller virürler dadı yok
3. Hıblar cevır ü cefā 'ilminde kāmildür velī
Bunlaruñ mihr-ü-vefā fenninde bir üstādı yok
4. 'Işık işin pervāneden öğren yürü ey 'andelīb
Kül ider eczāsını 'ışık āteşi feryādı yok
5. Ādeme āhır hārām olur hārīmi ālemüñ
Gāfil olma kaşır-ı hüsnuñ **Zāti**'yā bünyādı yok

157.

Mefā 'ilün fe 'ilātün mefā 'ilün fe 'ilün

Müctes + - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. 'arus-ı gönca hezārān hezārā baş egdi
Çimende şanma hemān anı hāra baş egdi
2. Egerçi cevır ile beñzin şarartdı zülf-i nigār
Görüp bu derdümi ben bī-ķarāra baş egdi
3. Felek nigār ile zılm eylemekde hem-ser iken
Ziyāde zılmını gördi o nāre baş egdi
4. Baş egmez idi ezel gerçi kimseye hānçer
Görince cān ile ebrū-yı yāra baş egdi
5. Hāzān şidetini gördi **Kevterī** çünkim
Zārūrī kaldı [o] serv rüzgāre baş egdi

156. TY. 1000: 116b. (104a.) **Zāti**: *Dīvān*:G.648.

5b hüsnuñ: 'ömrüñ:D.

157. TY. 1000: 116b. (104a.)

1 **Kevterī**

158.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Ah şāhum yazmayam şehründe bir dīvār yok
Vaşf-ı zülfün anda taḥrīr itmeyem bir dār yok
2. Sevdüğüm 'ālemde bir sensin bir Allah ey şanem
Deyr-i dilde iki gözdür mā-ḥaşal deyyār yok
3. N'ola cānā çāre kıl öldür beni dërsem saña
Derdine 'ālemde dermān istemez bīmār yok
4. Ağzuñ ile buse ikrār eylemişsin 'āşıkā
Öpeyin ağzuñda gel luṭf it dime ey yār yok
5. Mansıb-ı vaşluñ bu ben bīmāra dermān it didüm
Didi kim qarşumda ölürseñ saña tīmār yok
6. Pākdür yolum akar şu gibi ey peyk-i revān
Kaçma benden ben kadar bir 'āşık-ı dīdār yok
7. Ey cefāsı-vü-vefāsı varı yoğı 'āşıkun
Zātī'ye ḳahruñla luṭfuñdur cihānda var yok

159.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Cām-ı meclis leb-i şīrīnüne çün virmedi dil
Sāḳīyā aña niçün virdi şurāḥī acı dil
2. Sāfī pālūde ter olmaz idi bādem aña
Leb-i şīrīnüne öykündi diyu virmese dil
3. Baña ol hacib-ü-ol kākül-ü-ol ḡamze yeter
Yıkıl ey ṭāk üzül silsile de ḥaṇçer açıl

158. TY. 1000: 117a. (104b.) **Zātī**: *Dīvān*:G.646.

5 5a.dermān:tīmār D.

6 6a.peyk-i revān:serv-i revān D.;6b.'āşık-ı dīdār:'āşık-ı dīzār D.

159. TY. 1000: 117b. (105a.) **Zātī**: *Dīvān*:G.831

3 3b.dè:ey.D.

4. Gör nice kıpkızıl itmişdür anuñ ser-mesti
Saña kim didi ruḥ-ı yārı gör ey sürḥ ezil
5. **Zātī**'yā gönümi yıkdı o ṭabīb-i dil-ü-cān
Ṭaḳatüm derd ile ṭāḳ oldı dīdüm didi yıķıl

160.

Mef'ūlū fā 'ilātün mef'ūlū fā 'ilātün

Muzāri' - - + / - + - - / - - + / - + - -

1. Bu āşiyān-ı dehre şanmañ qarāra geldüm
Murğ-ı feżā-yi ḳudsem bunda şikāra geldüm
2. Ma'būd-ı bī-zevāle ḳulluḳ-durur murādum
Şanmañ bu deyre seyr-i naḳş-ü-nigāra geldüm
3. Ol Faḥr-ı cümle 'ālem dünyāya didi mezra'
Niçün ṭuram ben epsem taḥşīl-ü-kāra geldüm
4. Ey şeyḥ-i şehr-i şafvet iksīr-i himmet ile
Bu ḳalbüm eyle ḥālīş şāhib-'ayāra geldüm
5. Mülk-i vücūd dirler ḡayet maḥall-i taḥşīl
Zātī yem-i 'ademden ben bir kenāra geldüm

161.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Meh degüldür görinen ey āfitābum āsumān
Şeb-külāhın tīr-i āh-ı 'āşıḳa dikdi nişān
2. Ṭablalardur mihr-ü-meh altınlu findıḳlar nücüm
Tīr-i āh-ı 'āşıḳa ta'līm-ḥāne āsumān
3. Külegi gün yelkeni ebr ahumuñ dūdı direk
Baḥr-ı 'ışḳuñ içre cānā bir gemidür bu cihān

4 4a.ser-mesti:şermi seni.D.

160. TY. 1000: 117b. (105a.) **Zātī**: *Dīvān*:G.868

161. TY. 1000: 118a. (105b.) **Zātī**: *Dīvān*:G.1014

4. Gök gök itdün ƙan bulaşmış cism-i zerdüm taş ile
Anuñ içün dirler ey şeh baña mîr-i ‘âşıkân
5. Râh-ı kûy-i yârı zeyn itdüm şîrâr-ı âh ile
Ol tarîķuñ ‘aksidür **Zâtî** felekde kehkeşân

162.

Mefâ ‘ilün mefâ ‘ilün fe ‘ilün

Hezec + --- / - + --- / + ---

1. Didüm şâd ol cihānuñ yûzi gülsün
Tebessüm itdi ol dem didi olsun
2. Cemālūñ âfitâbından niķābı
Götürme kendüzini yavı ƙılsun
3. Gel ey ‘Îsî-nefes ƙaddi ƙıyâmet
Beni dirgür ƙasedden düşman ölsün
4. Baña niķün cefâlar itmez olduñ
Bi-ħamdillâh begüm bilmez degülsin
5. Ƙatı dil-ħastedür derdünle **Zâtî**
Aña bir bûse vir gönli hoş olsun

163.

Fâ ‘ilâtün fâ ‘ilâtün fâ ‘ilâtün fâ ‘ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Piste-yi Bağ-ı İrem dirsem ‘aceb mi aña ben
Hey ƙıyâmet mâ-ħaşal dünyâda yokdur ol dehen
2. İşigün ƙoyup kimesne göke çıkmaz yapışup
Zöhre şalınsa yire gîsûların idüp resen
3. Kimse zaħm-ı tîşe-i derd ile bilmez ħâlümi
Ĥâl-i Ferħadı ne bilsün başına toķunmayan
4. Ey dūr-i yek-dâne her mähî olursa bir zebân
İdemez evşâf-ı dürr-i eşkümi baħr-i ‘aden

162. TY. 1000: 118b. (106a.) **Zâtî**: *Dîvân*:G.1097

163. TY. 1000: 118b. (106a.) **Zâtî**: *Dîvân*:G.1036

3 3a.derd: ‘ışķ; ħâlimi: derdümi D.

5. Yārı gördüm yaqamı çāk eyledüm yārān didi
Zātī'ya budur seni 'ālemde gönleksüz koyan

164.

Mef'ülü mefā'ilü mefā'ilü fe'ülün

Hezec -- +/+ -- + /+ -- +/+ --

1. Kān oldı yürek gamze-i bürrānuñ ucından
Cānuma geçüpdür güzelüm anuñ ucından
2. Hād yok şu kadar irdi kazāsı okunuñ kim
Ey kaşı kemān sīneme peykānuñ ucından
3. Kıl baña 'ināyet nazarın yaralar urdı
Çeşmüñ dil-i şād-pāreye müjgānuñ ucından
4. İp geçti gönüller çekilür dār-ı bakāya
Boyunlarına zülf-i perīşānuñ ucından
5. Anuñ güzelüm öte ucıdur senüñ ānuñ
Zātī seni gayetde sever anuñ ucından

165.

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Āteş-i hasret benüm kār itdüğini cānuma
Yana yana derd ile 'arz eylesem cānānuma
2. Hem-demüm sayem-dürür aḥşam olıcaḳ ol daḥi
Okumazsam mūm ile ol daḥi gelmez yanuma
3. Lā'lüñi emsem didüm içürdi tīg-i āb-dār
Ey gönül ben teşne nice şuşadım gör kanuma
4. Bu dilüñ bir yanı biryān oldı bir yanı kebāb
'İşk odından yanayın tā kim gel e bir yanuma

164. TY. 1000: 119a. (106b.) **Zātī**: *Dīvān*:G.1102

165. TY. 1000: 119b. (107a.) **Zātī**: *Dīvān*:G.1261

2 2b.ol daḥi gelmez yanuma:ey māh gelmez yanuma D.

4 4b.tā kim:saña D.

5. Eşk-i çeşminden ter eyler cismini yanam deyu
Kim nazar eylerse **Zātī** defter-ü-dīvānuma

166.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Senden artık kimseye kāyıl degüldür gönlümüz
Haqqı añlar ey şanem bātıl degüldür gönlümüz
2. Bendesi olmağa sen Yūsuf-cemālün cān virür
Mısrā sultān olmağa māyıl degüldür gönlümüz
3. Üstine ‘ışk içre kuşlar kondurur Mecnūn gibi
Şan‘atinde şanma kim kāmīl degüldür gönlümüz
4. Deyr-i ‘ışkuñda ceres gibi niçün feryād ider
Çün şarāb-ı ‘ışk ile kanzil degüldür gönlümüz
5. Gūşına takmaz naşīhat cevherini **Zātī**’yā
Söz kabul itmez meded kābil degüldür gönlümüz

167.

1. Gonce-i şāh-ı cihānsın saña düşdi gönlümüz
Luṭf idüp reddetmeñüz kāyıl degüldür gönlümüz
2. Kuluñ olmağa gerçekim lāyık degülüz ammā
Şanma kim bu bendeñi yoluñda şādık degüldür gönlümüz
3. Derdmend üftādenüñ hālīn şorarsa dost baña
Geceler tā şubha dek dāyīm figān etmektedir gönlümüz
4. Padişāhım gerçi kim küstaḥlık ettikse size
Kuluñ işi çün ḥaṭa etmekde ise dāīm du‘a etmektedir
5. Eşigi itlerinden ‘ād iderse ben gedāsın ger
İderdi **Muḥyī** yerden göge ol māha minnet gönlümüz

166. TY. 1000: 119b. (107a.) **Zātī**: *Dīvān*:G.535

1 1a.kimseye:dil-bere D.

3 içre kondurur:içre kuşlar kondurur D.

167. Nazire

1 TY. 1000: 120a. (107b.)

Bu cöngüñ şāhibini yā İlāhī
Cihān tırduķça tırsun ser-fırāz  t

SONUÇ

 zerine  alıştığımız, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi TY. 1000 TY. 1000 Numarada Kayıtlı ‘Mecm ‘a-i Eş‘ r (55b-120a), 16. yüzyıla aittir. Kanun  Sultan Süleyman devrinde yaşayan şairler bulunmaktadır. Mürettibin zevkine göre rindane şairler seçilmiştir.   tenliği, sevgisi, hoşgörüsü ve dürüstlüğü ile toplum tarafından da sevilen tip, rinddir. Aşkın verdiği coşkuyla kendinden geçen rind,  ılgındır, d v nedir. Toplum düzeninin kurallarına ve genel anlamda hayatın kendisine karşı bir kayıtsızlık içindedir.¹⁶⁸

Mecmuada (55b-120a), 17 şairin muhtelif manzum biçimde 167 şiiri yer almaktadır. Divanı yayımlanan şairlerle birlikte divanı olmayan şairlerin şiirleri bulunmaktadır. Aynı zamanda divanı yayımlanan şairlerin divanında bulunmayan şiirleri de tespit edilmektedir.

Çalışmamız, mecmuada yer alan özellikle divanı olmayan şairler ve şiirleri üzerine yapılacak araştırmalar için faydalı bir kaynak olabileceğini düşünmekteyiz.

168 DURMAZ:Div n şiirinde Rind:U.U.Sosyal Bilimler Dergisi, Yıl:6, Sayı:8,2005/1, 57-76.s.

KAYNAKLAR

- AĞARI, Şerife: “Tasavvufî Metinleri İhtiva Eden Bir Mecmua Üzerine”, *Hikmet-Akademik Edebiyat Dergisi [Journal Of Academic Literature]*, Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan Özel Sayısı, Yıl:4, Aralık 2018, s. 594-613.
- AYDEMİR, Yaşar, “Metin Neşrinde Mecmuaların Rolü ve Karşılaşılan Problemler”; *Turkish Studies / Türkoloji Araştırmaları*, 2 C., S 3, Yaz 2007, 122-137. s.
- AYDEMİR, Yaşar: “Şiir Mecmuaları ve Metin Teşkilinde Mecmuaların Rolü”: *Bilig: Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi*, Yıl: 2001, C. Sayı: 19, s. 147-156.
- BÂKÎ: *Dîvân*: KÜÇÜK, Sabahattin: *Bâkî Dîvânı* Tenkitli Basım: Ankara 1994, XVIII+472+3 s. Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Dil Kurumu Yayınları: 601.
- BEHİŞTÎ: *Dîvân*: AYDEMİR, Yaşar: *Behiştî Divanı Behiştî Hayatı Şahsiyeti Eserleri ve Divanının Tenkitli Metni*: Ankara 2000, XIII. 3-24.s.; Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları: 3298, Bilim ve Kültür Eserleri Dizisi 1197, Divanlar Dizisi 8.
- DURMAZ, Gülay: “Dîvân Şiirinde Rind”: *U. U. Sosyal Bilimler Dergisi*: Yıl: 6, Sayı: 8, 2005/1, s. 57-76.
- EMRÎ: *Dîvân*: SARAÇ, M. A. Yekta: *Emrî Divanı*: İstanbul 2002, 389 s. Eren Yayıncılık.
- ĦAYÂLÎ Beğ: *Dîvân*: TARLAN, Ali Nihat: *Hayâlî Bey Divânı*: İstanbul 1945, 24+450 s., İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları: 277, Türk Dili ve Edebiyatı Dalı No: 3., Bürhaneddin Erenler Matbaası.
- KARA FAZLÎ: *Dîvân*: ÖZKAT, Mustafa: *Kara Fazlî'nin Hayatı, Eserleri, Edebi Kişiliği ve Divanı (İnceleme-Tenkitli Metin)*, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı
- MU'İDÎ: *Dîvân*: TANRIBUYURDU, Gülçin: *Mu'îdî Dîvân (Metin-Çeviri)*: Doktora Tezi, T. C. Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Kocaeli 2012, s. 425-426.
- MUĦİBBÎ: *Dîvân*: AK, Coşkun: *Muhibbî Divan*: Ankara 1987, 875 s., Kültür Bakanlığı 1000 Temel Eser Dizisi.

- RAHMÎ: *Dîvân*: ERDOĞAN, Mustafa: *Bursalı Rahmî Dîvânı* (e-kitap): 2011, 456 s., Kültür Bakanlığı. [Erişim tarihi: 29.10.2013].
- UBEYDÎ: *Dîvân*: ÜNLÜ, M. Şahabettin: *Ubeydî Hayatı – Edebi Kişiliği ve Divanının Tenkitli Metni*: Doktora Tezi, Mimar Sinan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, İstanbul – Eylül 1991, 205 s.
- ÜMÎDÎ: *Dîvân*: SELVÎ, Muhammed: *Ümîdî, Hayatı, Eserleri, Edebî Kişiliği ve Dîvânı*: Yüksek Lisans Tezi, Afyonkarahisar 2008, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 242 s.
- ZÂTÎ: *Dîvân*: TARLAN, Ali Nihat: *Zâtî Divanı* (Edisyon Kritik ve Transkripsiyon) Gazeller Kısmı: 1.,2. C., İstanbul 1968, XXXII+496 s., İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları No: 1216; ÇAVUŞOĞLU, Mehmed, TANYERİ, M. Ali: *Zâtî Divanı* (Edisyon Kritik ve Transkripsiyon) Gazeller Kısmı: 3. C., İstanbul 1987, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları No: 3369
- ZÜLFE, Ömer: “On Altıncı Yüzyıl Şairi Selikî ve Şiirleri”: *Edebiyat Yayınları*, Ankara 2006, 250. s.

SONUÇ

Üzerine çalıştığımız, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi TY. 1000 Numarada Kayıtlı ‘Mecmû‘a-i Eş‘âr (55b-120a), 16. yüzyıla aittir. Kanunî Sultan Süleyman devrinde yaşayan şairler bulunmaktadır. Mürettibin zevkine göre rindane şairler seçilmiştir. “İçtenliği, sevgisi, hoşgörüsü ve dürüstlüğü ile toplum tarafından da sevilen tip, rinddir. Aşkın verdiği coşkuyla kendinden geçen rind, çılgındır, dîvânedir. Toplum düzeninin kurallarına ve genel anlamda hayatın kendisine karşı bir kayıtsızlık içindedir.”¹

Mecmuada (55b-120a), 17 şairin muhtelif manzum biçimde 167 şiiri yer almaktadır. Divanı yayımlanan şairlerle birlikte divanı olmayan şairlerin şiirleri bulunmaktadır. Aynı zamanda divanı yayımlanan şairlerin divanında bulunmayan şiirleri de tespit edilmektedir.

Çalışmamız, mecmuada yer alan özellikle divanı olmayan şairler ve şiirleri üzerine yapılacak araştırmalar için faydalı bir kaynak olabileceğini düşünmekteyiz.

1 DURMAZ:Dîvân Şiirinde Rind:U.U.Sosyal Bilimler Dergisi, Yıl:6, Sayı:8,2005/1, 57-76.s.

KAYNAKLAR

- AĞARI, Şerife: “Tasavvufî Metinleri İhtiva Eden Bir Mecmua Üzerine”, *Hikmet-Akademik Edebiyat Dergisi [Journal Of Academic Literature]*, Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan Özel Sayısı, Yıl:4, Aralık 2018, s. 594-613.
- AYDEMİR, Yaşar, “Metin Neşrinde Mecmuaların Rolü ve Karşılaşılan Problemler”; *Turkish Studies / Türkoloji Araştırmaları*, 2 C., S 3, Yaz 2007, 122-137. s.
- BÂKÎ: *Dîvân*: KÜÇÜK, Sabahattin: *Bâkî Dîvânı* Tenkitli Basım: Ankara 1994, XVIII+472+3 s. Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Dil Kurumu Yayınları: 601.
- BEHİŞTÎ: *Dîvân*: AYDEMİR, Yaşar: *Behiştî Divanı Behiştî Hayatı Şahsiyeti Eserleri ve Divanının Tenkitli Metni*: Ankara 2000, XIII. 3-24.s.; Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları: 3298, Bilim ve Kültür Eserleri Dizisi 1197, Divanlar Dizisi 8.
- DURMAZ, Gülay: “Dîvân Şiirinde Rind”: *U. U. Sosyal Bilimler Dergisi*: Yıl: 6, Sayı: 8, 2005/1, s. 57-76.
- EMRÎ: *Dîvân*: SARAÇ, M. A. Yekta: *Emrî Divanı*: İstanbul 2002, 389 s. Eren Yayıncılık.
- ĤAYÂLÎ Beğ: *Dîvân*: TARLAN, Ali Nihat: *Ĥayâlî Bey Divânı*: İstanbul 1945, 24+450 s., İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları: 277, Türk Dili ve Edebiyatı Dalı No: 3., Bûrhaneddin Erenler Matbaası.
- KARA FAZLÎ: *Dîvân*: ÖZKAT, Mustafa: *Kara Fazlî'nin Hayatı, Eserleri, Edebi Kişiliği ve Divanı (İnceleme-Tenkitli Metin)*, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı
- MU'İDÎ: *Dîvân*: TANRIBUYURDU, Gülçin: *Mu'îdî Dîvân (Metin-Çeviri)*: Doktora Tezi, T. C. Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Kocaeli 2012, s. 425-426.
- MUĤİBBÎ: *Dîvân*: AK, Coşkun: *MuĤibbî Divan*: Ankara 1987, 875 s., Kültür Bakanlığı 1000 Temel Eser Dizisi.
- RAHMÎ: *Dîvân*: ERDOĞAN, Mustafa: *Bursalı Rahmî Dîvânı* (e-kitap): 2011, 456 s., Kültür Bakanlığı. [Erişim tarihi: 29.10.2013].

- UBEYDÎ: *Dîvân*: ÜNLÜ, M. Şahabettin: *Ubeydî Hayatı – Edebi Kişiliği ve Divanının Tenkitli Metni*: Doktora Tezi, Mimar Sinan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, İstanbul – Eylül 1991, 205 s.
- ÜMÎDÎ: *Dîvân*: SELVÎ, Muhammed: *Ümîdî, Hayatı, Eserleri, Edebî Kişiliği ve Dîvânı*: Yüksek Lisans Tezi, Afyonkarahisar 2008, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 242 s.
- ZÂTÎ: *Dîvân*: TARLAN, Ali Nihat: *Zâtî Divanı* (Edisyon Kritik ve Transkripsiyon) Gazeller Kısmı: 1.,2. C., İstanbul 1968, XXXII+496 s., İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları No: 1216; ÇAVUŞOĞLU, Mehmed, TANYERİ, M. Ali: *Zâtî Divanı* (Edisyon Kritik ve Transkripsiyon) Gazeller Kısmı: 3. C., İstanbul 1987, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları No: 3369
- ZÜLFE, Ömer: “On Altıncı Yüzyıl Şairi Selikî ve Şiirleri”: *Edebiyat Yayınları*, Ankara 2006, 250. s.